

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

**FC Vito-joukkueen kummitoiminnan vaikutukset
Tansaniassa**

Jesse Vahtervuo

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 3 / 2018

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Jesse Vahtervuo	Sivumäärä 40 ja 13 liitesivua
Työn nimi FC Vito -joukkueen kummitoiminnan vaikutukset Tansaniassa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Tarja Nyman	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja LiiKe ry, Ari Koivu	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää kummitoiminnan vaikutuksia tansanialaisten FC Vito -pelaajien koulumenestykseen. Tilaajana oli LiiKe ry, eli Liikunnan Kehitysyhteistyö, joka on suomalainen kehitysyhteistyöjärjestö. LiiKe ry:n tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten elämänlaatua urheilun ja terveystieteiden avulla sekä pyrkiä parantamaan opetuksen tasoa Tansaniassa. Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä käytin teemahaastattelua sekä havainnointia. Suoritin haastattelut Tansaniassa syyskuussa 2017. Haastattelin 29 FC Vito -pelaajaa ja viittätoista heidän vanhempansa. Tein haastatteluja myös joukkueiden valmentajille sekä pelaajien opettajille.</p> <p>Järjestötyön kentälle opinnäytetyön merkitys kiinnittyy nuorten tansanialaisten kasvun ja kehityksen tukemiseen. Opinnäytetyö käsittelee lisäksi kummitoiminnan merkitystä osana kehitysyhteistyötä. Uskon, että opinnäytetyöstäni voi olla hyötyä LiiKe ry:n kehittäessä kummitoimintaa.</p>	
Asiasanat kehitysyhteistyö, kummitoiminta, liikunta, koulumenestys	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Jesse Vahtervuo	Number of Pages 40 and 13
Title Impact of the foster parenthood program for the FC Vito players in Tanzania	
Supervisor(s) Tarja Nyman	
Subscriber and/or Mentor LiiKe ry, Ari Koivu	
Abstract <p>The aim of the thesis was to conduct the effects of foster parenthood on academical performance of Tanzanian FC Vito -players. The working life partner of the thesis was a Finnish non-governmental organization called LiiKe -Sports & Development. Aim of the organization is to improve quality of lives of children and youth with the help of sports and health education. LiiKe's aim is also to improve the quality of education in Tanzania. Research method for collecting data of the thesis was theme interview and observing. I collected the data during my trip to Tanzania on September 2017. I interviewed 29 FC Vito -players and 15 parents of the players. I also made interviews for coaches and teachers of the players.</p> <p>The meaning of the thesis for the field of NGO's fall upon the support of growth and improvement of Tanzanian youth. My thesis also addresses the meaning of foster parenthood as a part of development cooperation. I believe that my thesis might be beneficial for LiiKe to improve their foster parenthood programs.</p>	
Keywords development cooperation, foster parenthood, sports, academic performance	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimuksen tausta ja tavoite	5
1.2 Tutkimusmenetelmä	7
2 KANSALAI SJÄRJESTÖJEN KEHITYSYHTEISTYÖ	9
3 LIIKE RY ELI LIIKUNNAN KEHITYSYHTEISTYÖ	10
3.1 LiiKe ry:n kumppanijärjestö Tansaniassa	12
3.2 FC Vito -projekti	13
3.3 FC Vito Helsinki Cupissa	13
3.4 FC Vito Tansaniassa	15
3.5 Liikunta ja sukupuolten välinen tasa-arvo	16
4 KANSALAI SJÄRJESTÖJEN KUMMITOIMINTA	17
4.1 Kummitoiminta kehitysyhteistyön välineenä	19
4.2 LiiKe ry:n kummitoiminta	19
5 KOULUTUS TANSANIASSA	21
5.1 Tansanian koulujärjestelmä	21
5.2 FC Vito -pelaajien koulumenestys	25
5.3 FC Vito -projekti pitää lapset koulussa	26
6 HAASTATTELUT	28
6.1 Koulumenestys ja -motivaatio	30
6.2 Liikunta	30
6.3 Kummien tuki	31
6.4 Elämänhallinta	32
6.5 Haastatteluaineiston analyysi	34
7 YHTEENVETO JA KEHITYSEHDOTUS	35
LÄHTEET	41
LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää kummitoiminnan vaikutuksia tansanialaisten FC Vito -pelaajien koulumenestykseen. Tilaajana tälle opinnäytetyölle on Liikunnan Kehitysyhteistyön, jäljempänä LiiKe ry. Työelämäohjaaja on LiiKe ry:n toiminnanjohtaja Ari Koivu. LiiKe ry on perustettu vuonna 2001 ja se on tehnyt siitä lähtien kehitysyhteistyötä Tansaniassa. Järjestön perusidea on yksinkertainen: innostaa lapsia käymään koulussa liikunnan ja urheilun avulla. Tavoitteena on lisätä niiden avulla terveellisiä elämäntapoja ja tasa-arvoa. LiiKe ry toimii pääsääntöisesti eteläisessä Tansaniassa Mtwaran sekä Lindin lääneissä, missä järjestöllä on ollut projekteja jo yli 15 vuoden ajan. Järjestön päätavoitteena on parantaa lasten ja nuorten elämänlaatua urheilun ja terveyskasvatuksen avulla sekä saada kaikille lapsille ja nuorille laadukasta opetusta Tansaniassa. LiiKe ry:llä on ollut useita menestyksekkäitä projekteja Tansaniassa. Tällä hetkellä käynnissä ovat Empowered Girls Speak Out -hanke Mtwarassa, Liikunnan opetuksen kehittäminen Das es Salaamin Yliopistossa -hanke sekä FC Vito -projekti. FC Vito -joukkueet tulevat eteläisestä Tansaniasta, missä oppimistulokset ovat olleet maan heikoimpia. Oppimistulosten huonoon laatuun vaikuttavat opettajien vähäinen määrä ja heidän heikko koulutuksensa.

1.1 Tutkimuksen tausta ja tavoite

Opinnäytetyöni tutkimus sijoittuu eteläiseen Tansaniaan, Lindin lääneihin, missä ilmoitautumisprosentit kouluun ovat maan heikoimpia. Tutkin opinnäytetyössäni kummitoiminnan vaikutuksia FC Vito -pelaajien koulumenestykseen ja kävin itse suorittamassa tutkielmani haastattelut Tansaniassa.

Kummitoiminta on avustustapa, jolla tuetaan lapsia kehitysmaissa. Kansainvälinen kummitoiminta kohdistaa työnsä kehitysmaiden elinolojen ja lasten oikeuksien parantamiseen. Kummijärjestöjä on monissa maissa ja toiminta ulottuuikin kaikkialle maailman kehitysmaihin. (Saarni 2015, 5, 9.)

Vierailin Tansaniassa ensimmäisen kerran vuonna 2014 aikaisempien opintojeni pohjalta ja toimin vapaaehtoisena LiiKe ry:llä Mtwaran läänissä. Opiskelin tuolloin kehitysmaatutkimusta sekä kansainvälisyyttä Laajasalon Opistossa ja kiinnostukseni kehitysyhteistyötä kohtaan sai silloin kipinän. Erikoistuin Humakissa järjestöpuolelle ja tänä aikana opinnäytetyöni aihe alkoi olla selvä. Suoritin syventävän harjoittelun opinnot harjoittelussa LiiKe ry:llä FC Vito -projektin parissa ja matkustin takaisin Tansaniaan syksyllä 2017 suorittamaan haastatteluja opinnäytetyötäni varten. Oli sydäntä lämmittävää tavata FC Vito -joukkueen pelaajia omassa kotikylässään Lindin Mtamassa ja huomata kaikissa pojissa opiskelun into. Pojat olivat ymmärtäneen koulunkäynnin merkityksen ja sen, että ilman koulutusta tulevaisuus on epävarmaa. Mtaman kylässä, Lindin läänissä, lähes kaikki olivat kuulleet FC Vitosta sekä joukkueen matkasta Suomeen ja projekti sai suurta kiitosta ja arvostusta koko kyläyhteisöltä.

LiiKe ry tuo vuosittain tansanialaisen FC Vito -jalkapallojoukkueen Suomeen pelamaan Helsinki Cupia. Joukkue koostuu vuorovuosina 9–12 vuotiaista tansanialaisista tytöistä tai pojista. Pelaajat äänestävät itse keskuudestaan osallistujat Lindin eri maakuntien kouluista.

Jokaiselle FC Viton pelaajalle on hankittu Suomesta kummi, joka kuukausittaisen lahjoituksen avulla tukee nuoren tansanialaisen opiskelumaksuja. LiiKe ry tekee yhteistyötä paikallisen kumppanijärjestyön Sports Development Aid:in, jäljempänä SDA, kanssa.

Tietoperustana opinnäytetyössäni käytin haastatteluaineistoa, jonka keräsin syyskuussa Tansaniassa ollessani. Haastattelin pelaajia sekä pelaajien vanhempia aikaisemmista FC Vito -joukkueista Lindin läänistä (Lindi Urban Boys 2013, Ruangwa Girls 2014, Kilwa Boys 2015, Nachingwea Girls 2016 ja Lindi Rural Boys 2017). Valitsin menetelmäksi haastattelun, koska osan pelaajista olin jo tavannut syventävän harjoitteluni aikana LiiKe ry:llä 2017 ja henkilökohtaisen haastattelun avulla sain tarvittavaa tietoa opinnäytetyötäni varten. Vaikka puhun itse swahilia, sain haastatteluihin avukseni SDA:n työntekijän tulkkaamaan haastattelut. Nauhoitin haastattelut ja

kävimme ne yhdessä läpi SDA:n työntekijän kanssa, joka auttoi minua kääntämään haastattelut swahilista englannin kielelle. Analysoinnin tein vertaamalla saatuja vastauksia opinnäytetyön aiheeseen. Käytin laadullisia menetelmiä ja keräsin ainestoa haastattelujen lisäksi havainnoinnilla sekä kirjallisuudesta.

Opinnäytetyöni sijoittuu hyvin yhteisöpedagogin ammattialalle, sillä se käsittelee nuoria, kolmatta sektoria, koulutusta sekä liikuntaa. Erikoistuin opinnoissani kansalaisjärjestöjen puolelle ja opinnäytetyöni tilaajana on kehitysyhteistyöjärjestö.

Opinnäytetyölläni voi olla kauaskantoiset vaikutukset, sillä asenteet kummitoimintaan voivat muuttua. Suomen valtio on tehnyt suuria kehitysyhteistyövarojen leikkauksia ja se vaikuttaa väistämättä pienten kansalaisjärjestöjen toimintaan sekä projekteihin. Kummitoiminta on ruohonjuuritason kehitysyhteistyötä ja sillä voi olla kehitysmaissa asuville nuorille elintärkeä merkitys. Ilman kunnollista koulutusta on vaikeaa suunnitella tulevaisuutta. YK:n lastensopimukseen on kirjattu, että jokaisella maailman lapsella on oikeus opiskeluun ja kummitoiminta tukee sekä edesauttaa tämän sopimuksen toteutumista.

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää kuinka kummitoiminta vaikuttaa nuoriin FC Vito -pelaajiin ja heidän koulumenestykseensä. Opinnäytetyöni tavoitteena on myös kehittää Liike ry:n kummitoimintaa.

1.2 Tutkimusmenetelmä

Valitsin opinnäytetyöni menetelmäksi teemahaastattelun, sillä halusin saada selville yksilön omia kokemuksia FC Vito -projektiin liittyen. Analyysimenetelmänä käytin sisällönanalyysiä, sillä tansanialaiset nuoret ja heidän vanhempansa olivat jo perillä viitekehuksesta eli tässä tapauksessa FC Vito -projektista.

Teemahaastattelu soveltuu hyvin yksilön kokemusten tutkimiseen, arvioimiseen sekä kuvailemiseen. Teemahaastattelumenetelmällä tehty tutkimus voi tuottaa yksilön kokemuksen kautta uutta tietoa ja kokemuksen tutkimista tarvitaan, kun kummitoiminnan laatua halutaan parantaa. Teemahaastattelun avulla haastateltavat voidaan huomioida joustavasti ja näin kerätä uutta tietoa. Teemahaastattelulle on ominaista, että haastattelu kohdennetaan tiettyihin aihepiireihin ja suunnataan haastateltavien subjektiivisiin, omiin kokemuksiin. Tällä tutkimusmenetelmällä halutaan saada selville tutkittavan henkilön ajatuksia sekä kokemustietoa, jolloin siinä korostuu haastateltavien henkilöiden oma kokemusmaailma. Teemahaastattelu on sosiaalinen puhetilanne, jota haastattelija ohjaa sekä suuntaa keskustelua tietynlaisiin puheenaiheisiin. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 75.)

Suoritin haastatteluja viiden eri FC Vito -joukkueen pelaajille sekä vanhemmille. Osa haastatteluista käytiin yksilöhaastatteluina, osa parihaastatteluina ja yksi ryhmähaastatteluina. Haastattelut suoritettiin pääsääntöisesti swahilin kielellä ja apunani oli SDA:n paikallinen työntekijä Ramson Lucas. Ramson on ollut vastuussa FC Vito -projektista vuodesta 2017 lähtien. Tein haastatteluja varten teema-alaluettelon, jonka mukaan haastattelut etenivät. Toisen haastattelukerran jälkeen aineistossa alkoi olla jo toistoa. Sen jälkeen kiinnitin haastatteluissa huomiota hieman erilaisiin asioihin, koska monen haastateltavan vastaukset olivat melko samankaltaisia, mutta toisaalta aihekin oli kaikille sama. Haastatteluissa vastaajilta sai paljon tietoa, mutta kielimuuri hankaloitti hieman haastattelujen etenemistä. Jos haastattelut olisi suoritettu vain yhdellä kielellä, niin se olisi voinut olla tehokkaampaa. Sain kuitenkin paljon tärkeää tietoa FC Vito -joukkueiden pelaajilta, vanhemmilta sekä valmentajilta, sillä haastatteluja varten oli valmistauduttu hyvin laatimalla toimiva haastattelurunko.

Nauhoitin haastattelut ja tähän pyysin alaikäisten pelaajien huoltajilta luvan. Kävimme nauhat tarkasti läpi tulkin kanssa ja näin saimme sanatarkat käännökset litteroitua. Haastattelut suoritettiin kysymysten avulla ja avuksi laadittiin haastattelupatteristo. Haastateltavien kesken käytiin aluksi kysymykset läpi, jotta epäselvyyksiltä vältyttäisiin.

2 KANSALAIJÄRJESTÖJEN KEHITYSYHTEISTYÖ

Kehitysyhteistyöllä tarkoitetaan kehitysmaiden elinolojen parantamista ja se on kansainvälistä yhteistyötä. Kehitysyhteistyön ideana on siirtää resursseja kehittyville maille niiden kehityksen edistämiseksi. (Siitonen & Sitari 1990, 14.) Jotta kansainvälinen yhteistyö voi toimia, on ymmärrettävä kehitykseen ja kehitysyhteistyöpolitiikkaan liittyvät ongelmat, kunnioitettava kulttuurisia eroja sekä luotava molemminpuolista dialogia (Hellsten 2004, 137).

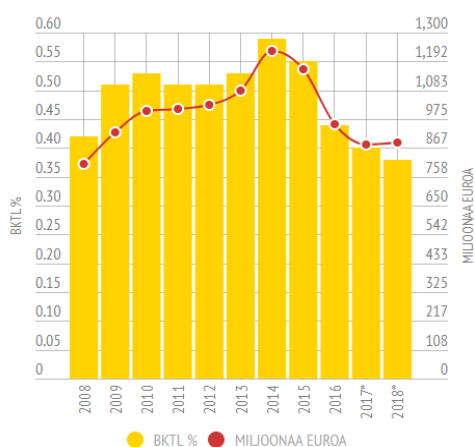
Kansalaisjärjestöt tekevät usein yhteistyötä kehitysmaiden omien kansalaisjärjestöjen kanssa. Siksi niillä on mahdollisuus antaa suorat kontaktit yhteistyössä olevien maiden ihmisten välillä ja siten jopa välttää virallisen kehitysyhteistyön eturistiriitoja ja tiedonkulun katkoja. Kansalaisjärjestöt voivat olla ainoa keino tavoittaa apua tarvitsevat asukkaat, jos maiden välillä ei ole virallisen kehitysyhteistyön edellytyksiä. (Isomäki, Kaartinen, Malkamäki, Siltanen & Voipio 1984, 42–43.)

Tansania saa vuosittain kehitysapua noin kaksi miljardia euroa, josta Suomen osuus on vain pari prosenttia. Suomelle Tansania on ollut pitkäaikaisin ja tärkein kumppanimaa. (Koponen & Kontinen 2011, 77.) Vuonna 2016 Tansanian osuus Suomen kehitysyhteistyörahoista oli noin 18 miljoonaa euroa. Tansania oli jaetulla kolmannella sijalla kehitysvarojen vastaanottajista. (Ulkoministeriö 2017.)

Vuosi 2015 oli suomalaisille kansalaisjärjestöille synkkä. Silloin Suomen hallitus teki yllättäen historiallisen suuret leikkaukset kehitysyhteistyömäärärahoihin. Tämän takia kansalaisjärjestöjenkin kehitysyhteistyöstä leikattiin 43 prosenttia. Leikkaukset vaikuttavat järjestöjen työhön yhä merkittävästi. Resurssien pienenemisen takia jää tekeväksi järjestöjen ainutlaatuista työtä esimerkiksi naisten, lasten ja vammaisten ihmisoikeuksien parantamiseksi. Lisäksi paikallisyhteisöt sekä paikallinen kansalaisyhteiskunta voivat jäädä ilman tukea. (Starck 2016.)

Kansalaisjärjestöt, jotka tekevät kehitysyhteistyötä, ovat suomalaisen kehityspolitiikan rikkaus ja näillä järjestöillä on monia vahvuuksia. Järjestöt tekevät ruohonjuuritason toimintaa ja puolustavat kaikkein heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksia, tarjoavat suomalaisille keinon osallistua globaalivastuulliseen toimintaan, sekä rahoittavat ja tukevat kehitysmaissa olevien kumppanijärjestöjen toimintaa. (Kepa 2015.)

YK-tavoite karkaa

Suomen kehitysyhteistyön maksatukset 2008-2018. (*) Vuoden 2017 ja 2018 lukuina on käytetty UM:n ennustetta.

Kuvio 1. Suomen kehitysyhteistyön maksatukset 2008–2018 (Kepa 2017).

Suomessa vuoden 2016 kehitysyhteistyöbudjetiksi oli suunniteltu käytettävän noin 815 miljoonaa euroa, mutta leikkaukset tiputtivat maksuja noin 605 miljoonaan ja seuraavalle vuodelle vielä enemmän. Eniten leikkauksia tehtiin monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön, noin 56 prosentin verran. Järjestöjen kehitysyhteistyöstä leikattiin 43 prosenttia ja maa- ja aluekohtaisesta kehitysyhteistyöstä hieman vähemmän. (mt.)

3 LIIKE RY ELI LIIKUNNAN KEHITYSYHTEISTYÖ

Liike ry on suomalainen kansalaisjärjestö, joka toimii Tansaniassa. Liike ry:n missiona on edistää liikunnan ja terveyskasvatuksen laadukasta opetusta kehitysmaiden

kouluissa ja hyödyntää liikuntaa globaalikasvatuksen, elinikäisen oppimisen ja terveellisten elämäntapojen tukena. LiiKe ry:n visio on: Maailma, jossa jokaisella on oikeus liikuntaan sekä laadukkaaseen liikunnan ja terveystieteiden opetukseen. LiiKe ry tekee yhteistyötä paikallisen kumppanijärjestön Sports Development Aidin (SDA):n kanssa, joka on perustettu 2010. (LiiKe 2017.)

LiiKe ry:n toiminta painottuu siihen, että kehitysmaiden lapset ja nuoret saavat tarvittavan koulutuksen sekä valmiudet hyvään elämään. Monilla perheillä on taloudellisia vaikeuksia kustantaa kaikkien lasten koulunkäyntiä ja monen lapsen koulutie päättyy liian lyhyeen. Vaikka Tansaniassa peruskoulutus on ilmainen, aiheuttaa koulunkäynti vanhemmille silti paljon kustannuksia. Koulupuvut, opiskeluvälineet sekä joskus jopa pöytä ja tuolit on kustannettava perheen omasta kukkarosta. Lisäksi koulussa käyvä lapsi on pois työvoimasta kotona taikka viljelyspalstalta. (mt.)

Liikunnan kautta voidaan nostaa esiin globaalikasvatuksen lukuisia teemoja, kuten ihmisoikeudet, suvaitsevuus, luonnonsuojelu, tasa-arvo sekä kehitys- ja rauhankasvatus. Liikunta on elämäntapaa parhaimmillaan ja yhdessä pelaamisen ja urheilun kautta opitut asenteet ja arvot siirtyvät myös muille elämän osa-alueille. Liikunta on myös merkittävä yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen rakentaja sekä oiva väylä tuottamaan sosiaalista pääomaa. Liikunta on kansainvälinen kieli, jota kaikki ymmärtävät, sillä liikkumisen ilo ylittää kulttuurilliset- sekä kielimuurit ja rakentaa siltoja yhteiskunnallisten sekä etnisten kuilujen yli. (mt.)

Kansainvälistä YK:n päivää vietetään 24. lokakuuta, jolloin Yhdistyneiden Kansakuntien esimerkkiä noudattaen myös liikuntatunnin teemaksi voidaan nostaa kumppanuuden luominen (mt).

Urheilu tuo kansat lähemmäksi toisiaan, ylittäen niin taloudelliset, etniset ja uskonnolliset jakaumat kuin ennakkoluulotkin. YK muistuttaa myös, että urheilulla on roolinsa monien kehitystavoitteiden, kuten terveyden, koulutuksen ja tasa-arvon edistämiseksi. YK:n mukaan urheilu on perusoikeus, jonka toteutuminen kaikille on turvattava. (YK-liitto 2017.)

3.1 LiiKe ry:n kumppanijärjestö Tansaniassa

LiiKe ry:n paikallinen kumppanijärjestö SDA. Sen tavoitteena on edistää liikunta- ja terveyskasvatusta jo alakouluilla järjestämällä mm. liikuntatunteja, erilaisia tapahtumia ja koulutuksia terveyskasvatuksesta. SDA pyrkii vahvistamaan liikunnan asemaa kouluissa ja siten motivoimaan lapsia koulunkäyntiin, lisäämään fyysistä aktiivisuutta ja edistämään terveellisiä elämäntapoja. Se hankkii kouluille liikuntavälineitä, kunnostaa liikuntakenttiä, tarjoaa koulutuksia liikunnanopettajille ja liikunnanopetusta kouluille. Lisäksi se järjestää liikuntatapahtumia kouluissa ja jakaa tietoa terveydestä sekä sairauksien ehkäisystä. SDA myös kokoaa, valmentaa ja tuo joka vuosi jalkapallojoukkueen Helsinki Cupiin. (LiiKe 2015.)

Suuri osa SDA:n rahoituksesta tulee LiiKe ry:ltä (Suomen ulkoministeriöltä) ja urheiluvälineitä saadaan lahjoituksina Suomesta asti. Paikalliset sekä suomalaiset sponsorit kustantavat Helsinki Cupiin lähtevän joukkueen kulut sekä joitain pienempiä tapahtumia. SDA on eteläisen Tansanian alueella melko tunnettu ja se tekee yhteistyötä paikallisten viranomaisten kanssa. (mt.)

SDA:n jakamia käytettyjä kenkiä Suomesta.

Molempien osapuolten motivaatio on tärkeää kaikenlaisessa yhteistyössä. Puhuttaessa auttamisesta, on myös avun vastaanottajien, ei vain sen antajien, motivaatio tärkeää. (Perkiö 1988, 25.)

3.2 FC Vito -projekti

FC Vito -projekti on kehitysyhteistyöhanke, jota Liike ry on toteuttanut vuodesta 2000 lähtien. Projektia hoidetaan yhdessä SDA:n kanssa ja se on osa laajempaa Koulutus- ja liikunnan avulla -hanketta. Joukkueiden pelaajat valitaan eri kouluista, mutta samalta alueelta. Pelaajat äänestävät itse, ketkä joukkueen jäsenistä pääsevät matkustamaan Suomeen ja osallistumaan Helsinki Cupiin. Näin lapsilla on oiva mahdollisuus ottaa osaa demokraattiseen päätöksentekoon. (Liike 2017.)

3.3 FC Vito Helsinki Cupissa

Idea Tansaniassa sijaitsevan rannikkokaupungin Mtwaran nuorisojalkapallon kehittämisestä lähti Suomen Suurlähetystöstä vuonna 2000. Suomen Liikunnan ja Urheilun palveluksessa silloin osa-aikaisena työskennellyt Ari Koivu tarttui tilaisuuteen ja saman vuoden kesällä ensimmäinen joukkue Mtwarasta osallistui Helsinki Cupiin. Joukkue saavutti kolmannen sijan lisäksi paljon medianäkyvyyttä. Tärkein saavutus oli kuitenkin suuri kasvu nuorisojalkapallon pelaajamäärissä Mtwaran kaupungissa. FC Vito -joukkue oli koottu eri koulujen parhaista 11-vuotiaista pelaajista. Kun pelaajat palasivat takaisin Tansaniaan ja kouluihinsa muutkin oppilaat kuulivat, millaista jalkapalloilu Suomessa on. (Liike 2017.)

Ensimmäinen tyttöjen joukkue tansaniasta osallistui Helsinki Cupiin vuonna 2004. Osallistuminen edesauttoi muidenkin tyttöjen mahdollisuuksia pelata jalkapalloa tai harrastaa muuta muslimivoittoisella rannikolla. Nykyään Mtwarassa toimii monia tyttöjen jalkapallojoukkueita, jotka osallistuvat säännöllisesti järjestettäviin jalkapalloturnauksiin. (mt.)

Vuonna 2010 vietettiin kymmenettä juhlavuotta FC Viton toiminnassa. Tuolloin Tansaniasta saapui 11-vuotiaiden poikien joukkue, aivan kuten kymmenen vuotta sitten. Maaleja taottiin ja FC Vito keräsi mainetta ja kunniaa sekä kentällä että sen ulkopuolella. Mitali vain jäi uupumaan. Vuodesta 2000 lähtien on yhteensä 17 FC Vito -joukkuetta osallistunut Helsinki Cupiin. 2018 on tyttöjen vuoro osallistua Suomessa pelattavaan turnaukseen. Joukkue saapuu Liwalesta Lindin läänistä. (mt.)

Helsinki Cupin aikana FC Vito -joukkue majoittautuu helsinkiläisissä kouluissa, kuten suurin osa ulkomailta, sekä myös muualta Suomesta tulleet joukkueet. Tänä aikana pelaajat oppivat uusista kulttuureista ja saavat uusia ystäviä yli maantieteellisten rajojen. Ennen turnausta pelataan myös harjoitusotteluita ja virallisten pelien määrä turnauksessa riippuu joukkueen menestyksestä. Pelejä on yleensä viidestä yhteentoista. Mitä paremmat tulokset pelillisesti, sitä pidemmälle joukkue etenee. (mt.)

Joukkueet viettävät noin kaksi viikkoa Suomessa. Ensimmäinen viikko harjoitellaan Eurassa Euran Pallon vieraana. Noin viikon harjoittelun jälkeen FC Vito -joukkue matkustaa Helsinkiin, missä pelataan jalkapalloturnaus. Suoritin syventävän harjoitteluni vuoden 2017 FC Vito Lindi Rural -joukkueen parissa ja vietin tiimin kanssa mahtavat kaksi viikkoa. Tansanialaisille nuorille mahdollisuus osallistua turnaukseen Suomessa on ainutlaatuinen kokemus. Monet pelaajista eivät olleet ennen matkaa poistuneet kotikyläänsä pidemmälle. (mt.)

FC Vito Boys Lindi Rural 2017 Helsinki Cupissa.

3.4 FC Vito Tansaniassa

FC Vito -projekti on ollut käynnissä vuodesta 2000 lähtien ja lisännyt innostusta koulu liikuntaan Mtwaran sekä Lindin lääneissä Tansaniassa. Eri kouluista tulevat oppilaat ovat jalkapallon kautta oppineet tuntemaan toisensa ja yhteishenki joukkueissa on ollut hyvää. Pelaajat ovat oppineet koulunkäynnin sekä liikunnan yhteensopivuuden, noudattamaan reilun pelin sääntöjä sekä voittamaan ja häviämään yhdessä. Lähes kaikki FC Vito -joukkueissa pelanneista tytöistä ja yli puolet pojista ovat jatkaneet opiskelua yläasteelle saakka. Yläkoulut olivat Tansaniassa maksullisia aina vuoteen 2014 asti, joten maaseudun köyhillä perheillä ei ollut aina mahdollisuuksia lähettää tyttöjä tai poikia kouluun. Vuodesta 2015 lähtien yläkoulut ovat olleet sekä pakollisia, että maksuttomia. Silti perheille koituu yläkouluista kustannuksia ruokailuista, koemaksuista sekä koulupuvuista. (LiiKe 2017.)

FC Vito -joukkueiden pelaajat tuovat Suomeen joka vuosi kilokaupalla cashewpähkinöitä, joista saaduilla tuotoilla maksetaan osa Suomen matkan kustannuksista. Pähkinät myydään Suomessa ja pelaajat saavat pitää voitoista osan. Ennen matkaa takaisin Tansaniaan, jokainen pelaaja saa kotiin vietäväksi 50 euroa ja Suomessa myös käyttörahaa saman verran. On tärkeää, että rahat käytetään lapsen omiin tarpeisiin ja monet FC Vito -pelaajat ovat ostaneet esim. polkupyörän. Koulumatkat ovat pitkiä ja matka jalkapalloharjoituksiin on mukavampi polkea pyörällä. (LiiKe 2017.)

Maija Lanteri, yhteiskuntatieteiden maisteri, on tutkinut vuoden 2000–2010 FC Vito -joukkueita. Hänen tekemistään haastatteluista käy ilmi, kuinka LiiKe ry:ltä saadut 100 euroa on käytetty. Monet haastateltavista ovat vastanneet, että joku on kertonut heille, kuinka rahat tulisi käyttää. Yleisimmät asiat, mihin rahoja käytettiin, olivat urheilutarvikkeet, polkupyörä, lukukausimaksut tai muut koulumaksut. Monet vastanneista kertoivat, että he olivat antaneet rahat perheilleen. Tämä on ymmärrettävää, kun ottaa huomioon perheiden taloudellisen tilanteen. Näissä tapauksissa vastanneet kertoivat, että rahat oli käytetty esimerkiksi perheen cashewpähkinä viljelmiin, mikä helpotti perhettä tukemaan lapsen koulutusta myöhemmin. (Lanteri 2010, 23, 44.)

Tansanian edellisellä presidentillä Julius Nyererellä oli ideologiaansa kehitellessään tapana todistella, että afrikkalainen ihminen ei ollut ensi sijassa yksilö vaan yhteisön jäsen. Näiden kahden välillä ei siis ollut ristiriitaa: afrikkalainen huolehti yhteisöstään, ja yhteisö huolehti hänestä. (Malinen 1989, 81.)

3.5 Liikunta ja sukupuolten välinen tasa-arvo

LiiKe ry:llä on FC Vito -kummitoiminnan lisäksi Liikuntaystävä-kampanja, mikä käynnistettiin kehitysmaiden lasten saattamiseksi takaisin koulujen penkeille. Ideana on tarjota suomalaisille yhdistyksille, yrityksille, oppilaitoksille ja yksityisille henkilöille mahdollisuus paikalliseen yhteistyökumppaniin, eli saada oma liikuntaystävä. Kyseessä on tansanialainen peruskoulu, jota tuetaan erilaisin keinoin, kuten kouluympäristön viihtyvyyden parantamisella taikka urheilukenttien kunnostamisella. Näin edesautetaan kehitysmaiden nuoria liikkumisen mahdollisuuksien lisäämiseen ja tätä kautta myös edistetään tasa-arvoa sekä terveyttä. (LiiKe 2015.)

Liikuntaystävä-kampanja pilotoitiin ensimmäisenä Mtwaran läänissä, eteläisessä Tansaniassa, missä sijaitsee 538 peruskoulua. Vuosien 2003–2007 aikana koulujen oppilaiden liikuntamahdollisuuksia parannettiin rakentamalla sekä kunnostamalla pelikenttiä ja asentamalla jalkapallomaaleja sekä netball-koripylväitä. Hankkeessa koulutettiin myös opettajia liikunta- ja terveystieteiden kehittämiseen sekä ohjaamaan nuorille liikuntaa. Liikuntaystävä-kampanja aloitettiin Lindin läänissä vuonna 2011 ja läänin peruskoulujen urheilukentät on kunnostettu sekä liikuntamahdollisuuksia lisätty. Liikunta toimii välillisenä keinona yhteistyön rakentamisessa eri kylien, heimojen ja sosiaaliluokkien välillä. Kaikki haluavat pelaamaan uusille kentille. (mt.)

Sukupuolten tasa-arvoisella kohtelulla tarkoitetaan voimavarojen ja etujen tasapuolista jakamista sukupuolten välillä. Tällöin tulee ottaa huomioon myös kulttuuriset sukupuolta koskevat normit ja arvot, siksi tasapuolisuus ilmenee eri maissa eri tavoin; se perustuu erilaisiin kulttuurisiin standardeihin. (Koponen, Lanki & Kervinen 2007, 249.)

Nykyisistä kansainvälisistä järjestöistä erityisesti YK-järjestöt ovat laajentaneet tasa-arvon näkökulmaa kansainväliselle tasolle (Siitonen & Sitari 1990, 14).

Kulttuurisista syistä kehitysmaiden naisten oikeuksien edistäminen voi olla hankalaa sekä teoriassa että käytännössä. Patriarkaalinen kulttuuri alistaa naisia eikä tue heidän koulutusta taikka osallistumista kodin ulkopuoliseen työelämään. Naisten oikeudet sekä asema ovat toki parantuneet, mutta näin ei ole tapahtunut kaikkialla. Erityisesti kehitysmaiden köyhällä sekä eristäytyneellä maaseudulla naisten oikeudet eivät välttämättä toteudu, eikä naisten koulutusta pidetä tärkeänä. (Hellsten 2004, 159.)

4 KANSALAI SJÄRJESTÖJEN KUMMITOIMINTA

Kummitoiminta toimii hyvänä esimerkkinä tehdä kulttuurinvaihtoa. Suomessa toimii monia kansalaisjärjestöjä jotka harjoittavat kummitoimintaa, esimerkiksi World Vision ja Plan Suomi Säätiö. (LiiKe 2017.)

Eettisten ohjeiden mukaan kummitoiminnan tulisi perustua YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen (Latva-Pukkila 2014; Laine & Saares 2005, 6). Kummitoiminnassa autetaan kehitysmaissa eläviä lapsia. Tarkoituksena on luoda auttajan ja autettavan välille läheinen kontakti. Kummi ja kummilapsi pitävät yhteyttä raporttien, kuvien sekä kirjeiden välityksellä. Avun antaminen on antoisampaa, kun sen vaikutuksista saa itsekin tietoa. (Laine & Saares 2005, 4.) Kummitoiminnan tarkoituksena on antaa kehitysapua suoraan ihmiseltä ihmiselle. Kummitoiminta ovat vapaaehtoisia, ja kummit tukevat kummilapsen koulunkäyntiä esimerkiksi maksamalla koulumaksuja, koulupuvun ja -kengät, kirjat ja mahdollisesti myös muita koulunkäyntiin liittyviä kustannuksia. Kummimaksuilla voidaan kattaa myös lapsen ja mahdollisen perheen taikka yhteisön ruokakuluja, asumismenoja sekä terveydenhuoltoa, mutta toimintatavat riippuvat järjestöstä. (Ristinen 2013, 16 lähteestä Ryhdy kummiksi 2011; Pyhtilä 2007, 165.)

Pahimmillaan kummitoiminta voi aiheuttaa esimerkiksi eriarvoisuuden kokemuksia paikallisessa yhteisössä. Kirjeet saattavat nostattaa kateutta lasten keskuudessa – ilman jääminen voi olla pettymys ja kova kolaus itsetunnolle. Näistä syistä osa järjestöistä on rajoittanut kummipaketteja tai jopa kieltänyt henkilökohtaisten lahjojen lähettämisen kohdemihiin. (Latva-Pukkila 2014.)

Myös sosiaalinen media luo haasteita kummitoiminnan saralle. Järjestöissä on mietitty, voiko kummilapsen yhteystietoja välittää ja sisältyykö tähän riskejä. Tämänkaltaisiin tilanteisiin tulisi olla yhteiset toimintaperiaatteet ja eettisiä ohjeita tulisi päivittää ainakin sosiaalisen median osalta. (mt.)

Kaikki kummitoiminta pohjautuu YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimukseen ja kummijärjestöt ovat sitoutuneet sitä noudattamaan (Kepa 2016). Sopimus takaa jokaiselle lapselle oikeuden opetukseen. Peruskoulun on oltava pakollista ja maksutonta. Sopimuksen mukaan kaikilla maailman lapsilla on samat oikeudet ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin mielipiteisiin, kansalaisuuteen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen tai syntyperään katsomatta. Lapsen sopimus koskee jokaista alle 18-vuotiasta lasta ja se on ihmisoikeussopimuksista laajimmin ratifioitu. Sopimuksen ulkopuolella ovat vain Yhdysvallat ja Somalia. Lapsen oikeuksien sopimus pitää sisällään lasten perusoikeudet ja näitä ovat muun muassa terveydenhuolto, koulutus, sosiaaliturva, vapaa-ajan vietto, ruumiillinen koskemattomuus sekä loukkaamattomuus. Sopimus velvoittaa kaikkia aikuisia ja myös valtioita kunnioittamaan sopimuksen asetuksia. (Taksvärkki 2005b.)

Tansanialaiset perheet ovat kiitollisia pienestäkin tuesta. Koulumaksujen avulla autetaan koululaisia parhaiten heidän elämässään. Heidän on tärkeää tietää, että Suomessa on ihmisiä, jotka välittävät heistä – rahan sijasta tärkeintä on toinen ihminen. (Tolonen, Piironen & Rohkimainen 2017, 153.)

4.1 Kummitoiminta kehitysyhteistyön välineenä

Koulussa käyminen kummimaksun myötä tarkoittaa merkittäviä parannuksia kummioppilaan elämässä sekä hänen yhteisössään. Koulunkäynti parantaa lapsen tai nuoren mahdollisuuksia tulevaisuudessa ja vähentää köyhyyden sekä työttömyyden riskiä. Monet kehitysyhteistyön asiantuntijat ovat todenneet koulutuksen suuren merkityksen köyhyyden poistamisessa. Köyhän perheen lapsi ei opi lukemaan taikka laskeamaan, jos perheellä ei ole varaa maksaa koulumaksua tai ostaa koulupukua. Lapsen koulunkäynnin esteenä saattaa olla myös se, että häntä tarvitaan avuksi tuottavaan työhön perheen toimeentulon takaamiseksi. (Pyhtilä 2007, 166–167.)

Tiinu Ristinen on tutkinut kummitoiminnan vaikutuksia opinnäytetyössään Kummitoiminta Keniassa lastensuojelun näkökulmasta. Työssään hän kuvaa kummitoiminnan tärkeyttä ruohonjuuritason kehitysyhteistyön välineenä. Kummilasten asema on parempi suhteessa lapsiin, jotka eivät ole mukana kummitoiminnassa. Haastatteluissa kenialaiset lapset ja heidän vanhempansa painottivat koulunkäynnin tärkeyttä. Heillä oli ymmärrys siitä, että ilman koulunkäyntiä ja opintoja ei Keniassa ole minkäänlaista tulevaisuutta. Ilman opintoja ja koulutusta ei ole mahdollisuutta töihin ja ilman töitä ei voi auttaa perhettä ja ystäviä. Kummitoiminta mahdollistaa koulutuksen ja muutenkin tukee lasta ja perhettä arjessa. Lapset ymmärtävät tämän ja tekevät kovasti töitä koulumenestyksen eteen. (Ristinen 2013, 16, 50–51.)

4.2 LiiKe ry:n kummitoiminta

LiiKe ry:n kummitoiminta pyörii FC Vito -jalkapalloprojektin yhteydessä. Sen tarkoituksena on tukea tansanialaisten FC Vito -tyttöjen ja -poikien koulunkäyntiä aina ammatilliseen koulutukseen asti. Kummiksi voi ryhtyä kuka tahansa, oli kyseessä yksityishenkilö, yritys, seura taikka koulu. Kummi sitoutuu noudattamaan järjestön sääntöjä, mikä sisältää esimerkiksi kuukausittaisen tukimaksun. Tukimaksulla maksetaan koulumaksuja ja muita koulunkäyntiin liittyviä kustannuksia ja urheiluvälineitä. Näin kehitetään nuoren kummilapsen kasvuympäristöä. Kummi saa vastineeksi kirjei-

tä, piirustuksia sekä vuosiraportin ja joulukirjeen, jossa kummilapsi kertoo kuulumisiinsa. Kummiksi ryhtyminen vaatii yleensä pitkäaikaista sitoutumista ja se antaa molemmille osapuolille tietoa toisen maan kulttuurista. Kummisuus tuo uutta sisältöä elämään, vähentää ennakkoluuloja erilaisuutta kohtaan ja lisää vuorovaikutusta eri taustoista tulevien ihmisten välille. (LiiKe 2017.)

Ollessani työharjoittelussa LiiKe ry:llä kesällä 2017 tein pelaajista esittelyt LiiKe ry:n Facebook -sivuille, jotta kaikille Suomeen tulleille pelaajille löytyisi kummit. Lisäksi käytin henkilökohtaisia kontaktejani kummien etsintään. Lopputuloksena jokainen pelaaja sai suomalaisen kummin.

LiiKe ry suunnittelee kummimatkaa eteläiseen Tansaniaan kesäkuun alussa vuonna 2020 ja matka toteutetaan kummitoiminnan eettisten ohjeiden mukaisesti. Matka on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat ottaneet FC Vito -pelaajan kummikseen ja Eurasta onkin ilmoittautunut tässä vaiheessa 6–7 perhettä kummimatkalle. Kummimatka järjestetään, koska yhteydenpito kummien ja kummilasten välillä on tärkeää. Yhteydenpitoa on toki muutenkin, sillä LiiKe ry pitää huolen siitä, että FC Vito -pelaajia käydään tervehtimässä kotikylissään vähintään joka toinen vuosi. Lapset lähettävät kummeille vuosittain joulukirjeen, jossa he kertovat kuulumisiaan ja miten opiskelut sujuvat. Kummikirjeet käännetään SDA:n henkilöstön avustuksella swahilista englanniksi, Suomessa kirjeet käännetään englannista suomeksi ja lähetetään edelleen kummivanhemmille. Yksi vuoden 2016 joulukirjeestä käännettynä suomeksi:

Rakas ystävä,

Tervehdin sinua täältä, minulla on kaikki hyvin ja opiskelut sujuvat hienosti. Vanhemmillani on myös asiat hyvin. Kirjeessäni kerron opiskelujen sujumisesta. Viimeisissä loppukokeissa menestyin hyvin. Olin paras (1.) 61 oppilaan joukosta ja sain pistemäärän 96/100. Opiskelun jälkeen haluaisin kouluttautua lääkäriksi. Harjoittelu sujuu myös hyvin, pelaamme 5 kertaa viikossa, otteluita on yksi viikossa. Suomesta muistelen hyvää ruokaa, urheilua ja kaikkia ystäviä, jotka tapasin. Oli upeaa matkustaa sinne kauas ja paljon kiitoksia taloudellisesta tuesta koulunkäyntiini. Olen ostanut vihkoja, kengät, kyniä ja koululaukkuni on kovassa käytössä. Halua vielä lähettää terveiset ystäväilleni.

Kiitos paljon

5 KOULUTUS TANSANIASSA

Tansanian presidentti John Magufuli on luvannut taata kaikille ilmaisen peruskoulun. Tansaniassa lähes jokainen lapsi pääseekin aloittamaan ensimmäisen luokan. On kuitenkin eri asia, kuinka moni koulun aloittaneesta lapsesta pystyy käymään koulunsa loppuun tai kuinka paljon lapset koulussa oppivat. Tällä hetkellä vain hieman yli puolet tansanialaisista aloittaa yläkoulun. (Korhonen 2017.)

Koulutusta jarruttavat köyhyys, sairaudet sekä sosiaaliset ongelmat. Köyhät perheet tarvitsevat lapsia kotitöissä ja huolehtimaan pienemmistä sisaruksista, siksi lapset eivät pääse kouluun tai lopettavat koulun usein kesken. Perheet ovat usein suuria ja kaikki resurssit menevät ruoan ja muiden välttämättömyyksien hankintaan. Vanhemmilla ei yksinkertaisesti ole varaa lähettää kaikkia lapsia kouluun. (Taksvärkki 2015a.)

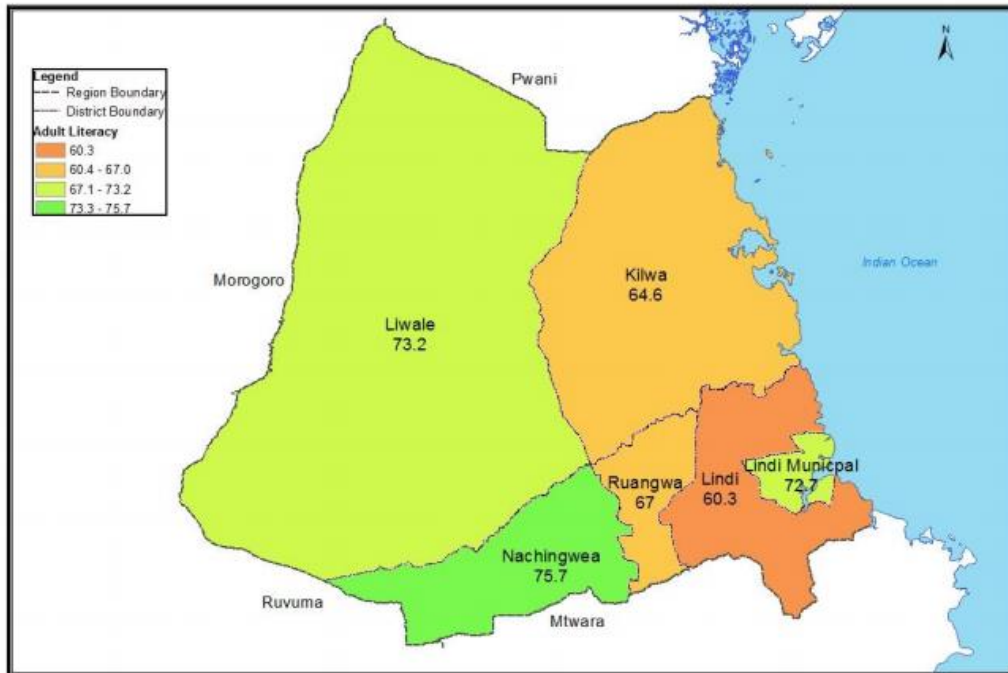
Peruskoulutuksen tarjoaminen kaikille edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa ja naisten aseman edistäminen parantaa tyttöjen koulunkäynnin merkitystä (Ulkoministeriö 2013). Tyttöjen tilannetta pahentaa erityisesti se, että vähät varat käytetään mieluummin poikien kouluttamiseen. Koulutus kuuluu kaikille ja sitä kautta naiset saavat uusia toimeentulomahdollisuuksia, sillä naisten asemaa heikentää lukutaidottomuus, köyhyys ja koulutuksen puute. (Tiitola-Salmimies & Tupiini 2017.) Tansaniassa käydään vähemmän kouluja sekä kuollaan aiemmin ja köyhempinä kuin monessa muussa maailman kolkassa (Toivonen 2016).

5.1 Tansanian koulujärjestelmä

Tansaniassa aloitettiin vuonna 1999 alakoulujen kehittämisohjelma. Sillä pyrittiin helpottamaan lasten pääsyä kouluun, parantamaan koulutuksen laatua sekä oppilaiden mahdollisuuksia pysyä koulussa. Uusia kouluja perustettiin ympäri maata ja lukukausimaksut poistettiin vuonna 2002. Kaksi vuotta myöhemmin myös yläkoulujen kehittämisohjelma käynnistettiin ja jokainen maakunta sai omat yläkoulunsa. Kuuden vuo-

den aikana koulussa käyvien nuorten määrä kasvoi moninkertaisesti. Vaikka nuorten mahdollisuudet opiskeluun paranivat, opetuksen laatu jäi silti heikoksi. Vuonna 2012 vain 31% opiskelijoista läpäisivät yläasteen pääsykokeen. (Joshi & Gaddis 2015, 27.) Muutos tapahtui liian nopeasti, jolloin laatu unohtui. Tämän seurauksena on nyt kouluunsa käyneitä lapsia, jotka eivät osaa edes lukea. (Nilsson 2016; UNICEF 2011b.)

Map 9.1: Literacy Status for Persons Aged 15 Years and Above by District; Lindi Region, 2012 Census

Kuvio 2. Lukutaito prosentteina Lindin läänissä (Ministry of Finance 2016, 66).

Tansaniassa järjestetään kansalliset kokeet alakoulun päättävälle seitsemännen luokan oppilaille sekä yläkoulun toisen ja viimeisen eli neljännen luokan opiskelijoille. Kansallisten kokeiden oppiaineita ovat: swahili, englanti, social science (historia, maantieto, yhteiskuntaoppi), matematiikka, science (fysiikka, kemia, biologia). Alakoulun opetuskieli on swahili, ja yläkoulussa on englanti. Arvosana-asteikko on A, B, C, D, E, joista A on kiitettävä ja E on hylätty. Jos alakoulun yleisarvosana on A, B tai C, oikeuttaa se pääsyn yläkouluun, mutta oppilasmäärästä riippuen yläkouluun voi päästä huonommallakin keskiarvolla. (Tolonen ym. 2017, 216–217.)

Peruskoulutukseen satsaus on ollut menestystarina ainakin luokkahuoneiden ja koululaisten määrässä mitattuna ja lapsikuolleisuudenkin raportoidaan laskeneen. Silti Tansania on kaukana kaikista tavoitteista, joita kuluneiden vuosikymmenten aikana on asetettu. (Koponen & Kontinen 2011, 69.)

Hyvin koulutetut ja pätevät opettajat korreloivat luonnollisesti myös opetuksen laatua. Vuonna 2013 Dar es Salaamissa oli yli 11 000 opettajaa, joilla oli diplomin paperit. Vertailun vuoksi Lindin läänissä toimi alle 200 opettajaa, joilla oli vastaava opettajan-koulutus. Tämä antaa ymmärtää, että alueet, missä on korkealuokkaista taloudellista kehittymistä, on myös parempi mahdollisuus ammatilliseen kehittymiseen. (Ministry of education and vocational training 2014, 39.) Lasten koulunkäyntiä heikentää opetuksen heikon laadun lisäksi myös koulujen puute sekä ylisuuret luokkakoot (Ulkoministeriö 2013), opettajia ei aina ole riittävästi ja siksi koulunkäynti keskeytyy liian monelta (Virtanen 2013, 33).

Ala-asteen oppilaita Kilwassa.

Talukko 1. Lindin läänin opettajat ala-asteilla vuonna 2016 (President's Office-Regional Administration and Local Government 2016, 97).

Primary Education

Table 2.16: Number of Teachers by Qualifications and Pupil Teacher Ratios (PTR) in Government and Non-Government Schools by Region and Council, 2016

REGION	COUNCIL	Total Enrolment	Teachers																Total No. of Teaching Staff	Total No. of Qualified Teachers	PTR	PTR
			PHD.		MASTERS		PGDE		BACHELOR		DIPLOMA		GRADE A		GRADE B/C		OTHERS					
			M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F				
Lindi	Kilwa	40,188	0	0	0	0	0	0	10	0	18	22	502	276	15	5	0	0	848	828	47	49
	Lindi	35,330	0	0	0	0	0	0	3	1	40	15	440	275	48	10	4	3	839	774	42	46
	Lindi MC	13,727	0	0	0	0	0	0	1	4	5	25	108	146	5	7	1	2	304	289	45	47
	Liwale	19,362	0	0	0	0	0	0	3	0	19	5	282	129	5	0	0	1	444	438	44	44
	Nachingwea	31,213	0	0	0	0	0	0	13	1	39	21	443	357	5	2	1	1	883	874	35	36
	Ruangwa	21,819	0	0	0	0	0	0	0	0	22	7	338	234	3	0	0	0	604	601	36	36
	Sub Total	161,639	0	0	0	0	0	0	30	6	143	95	2113	1417	81	24	6	7	3922	3804	41	42

Koko läänissä ala-asteella opiskeli 161 639 oppilasta ja näille oppilaille oli yhteensä 3 804 opettajaa. Keskiarvoksi tulee 42 opiskelijaa yhtä opettajaa kohti. (mt., 97.)

Opettajien mukaan suurimpia haasteita ovat koulumaksujen kerääminen, koulutuksen arvostuksen puute ja kouluista putoavat lapset. Ongelmat ovat yleisiä erityisesti niissä kouluissa, jotka toimivat köyhillä asuinalueilla ja slummeissa. Opiskelua ei aina nähdä pitkän tähtäimen sijoituksena ja joidenkin vanhempien mielestä on tärkeämpää, että lapsi on töissä ja tienaa perheelle rahaa. (Ristinen 2013, 47; Ulkoministeriö 2013.)

Tyttöjä on koulupudokkaissa enemmän kuin poikia. Siihen on monia syitä kuten naimisiinmeno, raskaaksi tuleminen, kuukautiset, työ tai muutto paikkakunnalta. Tyttöjen koulutukseen voivat vaikuttaa vanhempien asenteet ja uskonto. (Ristinen 2013, 48; UNICEF 2011b.) Monet nuorista tytöistä eivät suunnittele tai halua tulla äideiksi. Köyhyys sekä huono koulutustaso ovat yhteyksissä teiniraskauksiin. (UNFPA 2017.)

Taulukko 2. Koulupudokkuus ala-asteella (The United Republic of Tanzania, Regional Data 2016, 87).

Primary Education

Table 2.11: Number of Dropouts in Government and Non-Government Schools by Region, Grade and Sex, 2015

REGIONS	Standard I		Standard II		Standard III		Standard IV		Standard V		Standard VI		Standard VII		GRAND TOTAL		
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	T
LINDI	164	112	188	167	226	165	202	180	200	136	320	197	103	71	1403	1028	2431
TOTAL	6050	5897	7020	6151	9002	7585	7187	5759	5249	3982	8694	7064	3540	2805	46742	39243	85985
Grand	11947	13171	16587	12946	12946	9231	15758	6345									85985

Note: The number of dropout in standard III and standard VI is higher than other standards. The main cause of dropout was truancy; other causes were death, pregnancy and lack of basic needs.

Ala-asteen kolmannella sekä neljännellä luokalla koulupudokkuus on korkeampaa kuin alemmilla luokilla. Suurin syy koulusta putoamiselle oli pinnaaminen, muita syitä olivat kuolema, raskaus tai perushyödykkeiden puutteellisuus. (mt., 87.)

Vuodesta 2015 lähtien Lindin läänissä ainakin 90 tyttöä ala- ja yläasteelta on joutunut jättämään opintonsa kesken raskauden takia. Koulunsa keskeyttäneistä tytöistä 62 opiskeli yläasteella ja loput olivat ala-asteikäisiä. Vuoden 2017 aikana enää vain 14 tyttöä on jättänyt opintonsa kesken teiniraskauden takia. (Mwanja 2017.)

Tansania on maataloudesta riippuvainen maa, siksi monet lapset työskentelevät kotona koulun käynnin sijaa. Vanhempia ei ole aiemmin rangaistu, kun lapset ovat jääneet kotiin, vaikka koulu on ollut pakollista ennenkin. Tähän on tullut muutos; vanhempia sakotetaan, jos he eivät päästä lapsiaan kouluun. Tansanian oikeuskansleri George Masajun sanoi, että kyseessä on rikos, jos lasta ei päästetä kouluun. Silloin myös loukataan lapsen oikeutta saada koulutus. (Nordenswan 2015.)

5.2 FC Vito -pelaajien koulumenestys

Suoritin haastatteluja vuosien 2013–2016 FC Vito -joukkueiden pelaajille saadakseni selville, kuinka kummitoiminta vaikuttaa pelaajien koulumenestykseen. Eräs tyttö

vuoden 2016 joukkueesta Nachingweasta oli ollut oppimistuloksissa sijalla 27/51 luokkansa oppilaasta. Seuraavana vuonna hän oli saanut päättötodistukseen yleisarvosanan hyvä ja oli sijalla jo 19/58. Hänen keskiarvonsa oli parantunut sen vuoden aikana, jolloin tyttö oli vierailut Suomessa. Oppimistuloksissa suunta on mennyt selvästi ylöspäin. Moni tyttö samasta joukkueesta on parantanut arvosanojaan. Heistä yhden koulumenestys oli aiemmin luokkansa heikoimpia, mutta nykyisin parhaimpien joukossa.

Eräs poika vuoden 2014 joukkueesta oli luokkansa sijalla 19/85 vuonna 2014 ja seuraavana vuonna sijoitus oli 18/83. Suurta muutosta keskiarvoon ei ollut vuoden aikana ehtinyt tapahtua, mutta molempina vuosina pelaajan yleisarvosana oli hyvä, mikä oikeuttaa opiskelupaikkaan yläkouluun. Vuoden 2015 FC Vito -joukkueen yksi pelaaja oli saanut viimeisimmästä päättökokeesta kiitettävän arvosanan.

FC Vito projekti on vähentänyt nuorten koulupudokkuutta, sillä liikunta motivoi nuoria opiskelemaan. FC Vito -projekti aloitettiin Lindin läänissä vuonna 2013 ja projektia pidettiin sitä ennen Mtwaran läänissä. Mtwarassa projektilla todettiin olevan laajalti vaikutusta nuorten koulumenestykseen ja samaa on todettu tapahtuvan myös Lindissä. Yleisesti FC Vito -pelaajilla on ollut huomattavasti keskiarvoa tansanialaista parempi koulumenestys. (Liike 2017.)

5.3 FC Vito -projekti pitää lapset koulussa

Liike ry pyrkii lisäämään vanhempien ymmärrystä koulutuksen merkityksestä, jotta kaikki lapset ja nuoret saataisiin kouluun. Liikunta on oiva väline innostamaan sekä motivoimaan lapsia opiskeluun ja aktiiviset väli- ja liikuntatunnit auttavat lapsia keskittymään suurissa luokkaryhmissä oppituntien aikana. Vuoden 2000 joukkueen pelaajista yli 2/3 on suorittanut yläasteopinnot loppuun, kun yleensä vain noin joka kymmenes ala-asteen läpäisseistä oppilaista jatkaa opintojaan. (Liike 2017.)

LiiKe ry:n kaikissa projekteissa painotetaan liikuntaa vahvana ja osallistavana voimana. Liikunta kuuluu kaikille ja sen kautta on mahdollista lisätä ihmisen omanarvontuntoa, elämönhallintataitoja sekä hyvinvointia. LiiKe ry on mukana eri kansalaisjärjestöjen yhteistyötä tekevässä verkostossa ja haluaa pyrkiä yhdessä kohti pysyvimpiä kehitystavoitteita. Yhteistyötä tekemällä kansalaisjärjestöt ja yritykset pystyvät vaikuttamaan laajemmin ja tehokkaammin. Yksi FC Vito -projektin tavoitteista on teiniraskauksien ehkäiseminen, sillä raskaus johtaa usein koulusta putoamiseen ja näin ollen heikentää mahdollisuuksia tyttöjen koulutukseen. Monet tytöt ovat pudonneet koulusta juuri raskauden takia. (mt.)

Teiniraskaudet ja ihmisoikeudet liittyvät toisiinsa ja teiniraskaus johtaa helposti ihmisoikeusrikkomuksiin raskaana olevaa nuorta naista kohtaan. Puutteellinen tieto lisääntymisestä ja ehkäisyvälineiden saamattomuus loukkaavat oikeutta terveyteen ja johtavat raskauksiin. (UNFPA 2017.) Yleisesti sanoen yhteisö syyttää tyttöä raskaaksi tulemisesta. On ongelmallista, vaikka tyttö onnistuisikin palaamaan kouluun synnyttämisen jälkeen. Voi olla hankalaa löytää joku pitämään vauvasta huolta, kun äiti on koulussa, ja lisäksi leimaantuminen lapsiäidiksi voi olla nöyryyttävää. (UNICEF 2011a, 28.)

Vuosikymmenen aikana Tansaniassa on erotettu ala- ja yläasteilta enemmän kuin 55 000 tyttöä raskauden takia. Raskauteen perustuvaa karkotusta ei ole kirjattu lakiin, mutta se on yleinen käytäntö. Koulut ovat vapaita säätelämään omia sääntöjä. (Bjerregaard 2017, 11, 50.) Tansanian hallitus pohtii, joutuuko raskaaksi tullut tyttö keskeyttämään koulun vai ei. Suurin osa on ilmeisesti sitä mieltä, että vanha käytäntö saa jatkua. (Tolonen ym. 2017, 159.)

Tansanian nykyisen presidentin Magufulin mukaan raskaana olevat tytöt erotetaan koulusta. Noin joka viides 15–19 vuotias tansanialaistyttö on synnyttänyt. Presidentti sanoo:

”As long as I am president... no pregnant student will be allowed to return to school... After getting pregnant, you are done.” (Ratcliffe 2017.)

6 HAASTATTELUT

Suoritin haastatteluja FC Vito -joukkueiden pelaajille, heidän vanhemmilleen ja opettajille, jotka ovat nähneet pelaajien kehityksen sekä joukkueiden valmentajille. Kaikilla oli positiivisia kokemuksia FC Vito -projektista ja tansanialaiset olivat todella kiitollisia saamastaan tuesta. Haastatteluista kävi ilmi, että pelaajien opiskeluun kohdistuva tuki oli osalle pelaajista enemmän kuin tärkeää. Vaikka koulumaksuja ei virallisesti ole, on monilla perheillä vaikeuksia maksaa opiskeluun liittyviä kustannuksia ja osalle perheistä tämä on mahdotonta. Kummien tuella (kaksikymmentä euroa kuukaudessa) perheet saavat katettua edellä mainitut kustannukset ja lapset saavat mahdollisuuden kouluttautua.

Haastattelujen perusteella FC Vito -ohjelmalla on ollut positiivisia vaikutuksia nuoriin pelaajiin. Nuoret olivat ymmärtäneet koulunkäynnin merkityksen. FC Vito -projektin ideana onkin, että jos lapsi tai nuori haluaa olla osana joukkuetta, koulussa on käytävä ja ennen kaikkea myös pärjättävä. Osa pelaajista oli ennen joukkueeseen liittymistä hilkulla pudota koulusta huonojen arvosanojen takia. Yhdessä harjoittelu, joukkuekavereiden ja valmentajan tuki sekä motivaation paraneminen auttoivat nuoria pelaajia parantamaan kouluarvosanojaan. Opettajille tehdyissä haastatteluissa kävi ilmi, että myös monet FC Vito -pelaajien luokkakavereista ovat aloittaneet opiskelemaan ahkerasti. FC Vito -joukkueiden pelaajat ovat kannustaneet ja rohkaisseet muitakin opiskelijoita omalla esimerkillään. Osa haastateltavista kertoi, että FC Vito -ohjelma on auttanut nuoria suunnittelemaan tulevaisuuttaan ja monet aikovatkin jatko-opiskella peruskoulun jälkeen.

Suomessa vierailu ja Helsinki Cupiin osallistuminen ovat olleet mahtavia kokemuksia. Ne opettivat nuoria monella tavalla, ei pelkästään jalkapallon kautta, vaikka se onkin oiva väline globaalikasvatuksessa. Helsingissä käymisen jälkeen nuoret esimerkiksi pitivät parempaa huolta ympäristöstä. Suomessa he eivät juurikaan nähneet roskia.

Aikaisempina vuosina FC Vito -pelaajien koulumaksuja on maksettu LiiKe ry:n budjetista. FC Vito Lindi Urban -joukkueen pelaajat vuodelta 2013 saivat ensimmäisenä joukkueena yksilökummit Suomesta, jotka maksavat pelaajien opiskeluun liittyvät maksut. Vuoden 2013 jälkeen jokaiselle Suomessa käyneelle pelaajalle on löydetty kummi. FC Vito -joukkueet ovat viettäneet noin viikon Eurassa jalkapalloseurilla ennen Helsingin Stadi Cupiin osallistumista. Leiri on järjestetty yhdessä Euran Pallon jalkapalloseuran kanssa. Monet euralaisista vanhemmista ovat ottaneet tansanialaisen kummilapsekseen, sillä viikon tiiviin yhdessäolon aikana on ehditty jo tutustua sekä kiintyä molemminpuolisesti.

Tehdessäni haastatteluja Tansaniassa, kaikki pelaajat muistelivat suurella ilolla vierailuaan Suomessa. Pelaajat kyselivät, kuinka suomalaisella kummilla menee ja jokainen pelaaja muisti kumminsa nimen. Monet tansanialaiset alkoivat muistella suomenkielisiä sanoja ja kertoivat, kuinka olisi kiva vieraila Suomessa uudestaan ja päästä näkemään kummia vuosien jälkeen. Monen pelaajan vanhemmat kertoivat myös, että haluaisivat tutustua lapsensa kummivanhempaan ja toivottivat suomalaiset kummit lämmöllä tervetulleiksi Tansaniaan.

Aineistosta nousi esiin erilaisia ilmiöitä, joten teemoittelin vastaukset. Teemat valikoituivat sillä perusteella, mistä asioista puhuttiin eniten. Esiin nousivat selkeästi yhteisen liikuntaharrastuksen tuoma ilo, rohkeuden lisääntyminen ja vastuunotto omasta tekemisestä. Lisäksi oli havaittavissa intoa oman elämän rakentamiseen. Vanhempien kiitollisuus kummien tuesta näkyi myös selvästi. Teemoiksi valikoituivat koulu-menestys- ja motivaatio, liikunta, kummien tuki sekä elämänhallinta, mikä pitää sisälleen itsetunnon parantumisen sekä uskon paremmasta tulevaisuudesta. Poikien kohdalla elämänhallintaan liittyy myös riskikäyttäytymisen ehkäisy ja tytöillä vastauksista nousi ilmi teiniraskauksien ehkäiseminen.

6.1 Koulumenestys ja -motivaatio

Ruangwalaisen poikapelaajan mukaan FC Vito -joukkueessa pelaaminen on muuttanut hänen elämäänsä. Aikaisemmin hän ei käynyt koulussa kovinkaan usein, mutta joukkueeseen liittymisen jälkeen hänen oli opiskeltava ahkerasti, jotta sai olla osana joukkuetta. Hän sanoikin, että koulutus on tärkeää, sillä se on elämän avain.

”Koulumenestykseni on parantunut luokan heikoimmista kymmenen parhaan joukkoon. Jos en olisi osa FC Vito joukkuetta, saattaisin olla kaduilla. Sen jälkeen, kun liityin joukkueeseen, en ole hölmöillyt ja nykyisin tiedän mitä minun tulee tehdä ja missä olla”, kertoo poikapelaaja Kilwasta.

Tyttöpelaajan vanhempi Nachinweasta kertoo, että ilman FC Vito -ohjelmaa olisi ollut mahdotonta saada tyttö kouluun. Opiskelu on tärkeää ja ohjelma on auttanut muovaamaan tytön ajattelutapaa. Tyttären koulumenestys on parantunut aiemmista pohjalukemista luokan keskitasolle. Vanhemmat toivovat kummiohjelman jatkuvan.

Haastatteluista voi päätellä, että FC Vito -ohjelmalla on ollut paljon positiivisia vaikutuksia pelaajien koulumenestykseen- ja motivaatioon. Monen pelaajan arvosanat ovat nousseet ohjelman myötä eivätkä kaikki pelaajat pystyisi opiskelemaan ilman kummivanhempien antamaa tukea. Esimerkiksi viime vuoden joukkueessa oli pelaaja, jonka oppimistulokset paranivat FC Vito- ohjelman myötä ja tyttö pääsi yläasteelle. Tytön vanhemmilla ei ollut varaa maksaa opintoihin liittyviä maksuja, mutta kummivanhempien avulla hän pystyi jatkamaan opintojaan. Vastauksien mukaan monen nuoren koulumenestys olisi heikompaa tai opiskelu täysin mahdotonta ilman kummien tukea.

6.2 Liikunta

”Poikamme tulevaisuus näyttää paremmalta, sillä hän on päättänyt pelata jalkapalloa. Hän pelaa nykyään alle 15-vuotiaiden maajoukkueessa ja on valittu jalkapallokouluun

Mwanzan akatemiaan”, kertoo vanhempi Lindistä. Myös vuoden 2016 FC Vito Nachingwean tyttöjen joukkueesta valittiin peräti kuusi pelaajaa Mwanzan akatemian joukkueeseen.

Vanhemmat toivovat, että FC Vitoon pelaajille järjestettäisiin leirejä, missä pelaajat oppivat lisää ryhmätöitä. Vanhemmat toivovat tutustuvansa toisiinsa paremmin urheilutapahtumien kautta.

” Poikamme pitää jalkapallosta entistä enemmän. Kun hän näkee TV:stä ammattilaisjalkapalloa, hän haluaa tulla samanlaiseksi. ”

FC Vito pelaajat ovat saaneet urheilun kautta paljon uusia ystäviä. Pelaajien mukaan koulutus ja liikunta kulkevat käsi kädessä. Moni vanhempi kertoi, että heidän ei enää tarvitse huolehtia siitä, missä lapset viettävät vapaa-aikansa. Lapset menevät koulusta jalkapalloharjoituksiin ja tulevat sieltä kotiin tekemään kotitehtäviään.

6.3 Kummien tuki

”Olisi kiva, jos kummivanhemmat pääsisivät vierailemaan Tansaniassa ja näkisivät, millaista elämä täällä on.”

”Kummivanhemmat ovat auttaneet hankkimaan mm. koulupukuja, kirjoja, kenkiä, lakanoita ja maksaneet koulukäyntiin liittyvät maksut.”

Ruangwassa asuvan pojan vanhemmat erosivat ja poika joutui muuttamaan isoäitinsä luokse. Isoäiti menehtyi ja tämän seurauksena poika joutui muuttamaan sukulaisilleen. Hänen elämänsä on ollut jopa tansanialaisella mittakaavalla suhteellisen rankka ja FC Vito -ohjelma sekä kummitoiminta ovat olleet pojan tapauksessa elintärkeitä.

Hänellä ei ole enää läheisiä sukulaisia kenen luona asua ja keneltä pyytää apua, joten ilman kummitoimintaa hänenkään koulunkäyntinsä ei olisi ollut mahdollista.

Kummivanhempien avustuksella pelaajat ovat saaneet koulukirjoja ja -pukuja, sekä muita opiskeluun tarvittavia välineitä. Monella perheellä olisi taloudellisia vaikeuksia koulumaksuihin liittyen ilman kummien tukea. Kummien avulla pelaajat ovat saaneet myös paljon uusia urheilutarvikkeita. Monet tansanialaisista toivovat, että kummit voisivat matkustaa tapaamaan heitä paikan päälle ja näin tutustumaan toisiinsa paremmin. Vanhempien haastatteluista kävi selvästi ilmi, että he toivovat kummien kannustavan lapsia opiskelemaan ahkerasti. Tansanialaiset kokivat myös tärkeäksi sen, että jossain kaukana on joku täysin ulkopuolinen, joka välittää ja haluaa auttaa.

6.4 Elämänhallinta

Pelaajan vanhempi Kilwasta kertoo, että FC Vito -ohjelmalla on ollut selkeästi positiivisia vaikutuksia tytön elämään. Nykyisin tytär käyttäytyy hyvin, näyttää terveeltä ja on paljon keskittyneempi kuin aikaisemmin. Aiemmin tyttö oli itsepäinen eikä juurikaan auttanut vanhempia, mutta auttaa nykyisin kotitöissä. ”Nyt me ymmärrämme, mitä tyttäreemme tekee ja mitä hän haluaa elämällään tehdä. Hän pitää urheilusta ja opiskelusta. Aiemmin tyttömme oli hidas oppimaan, mutta nyt kun hän on pelannut jalkapalloa niin näemme hänessä edistystä.”

”Olisi mahtavaa, jos perustettaisiin FC Vito -jalkapalloakatemia. Kaikki lapset voisivat olla yhdessä Suomessa vierailun jälkeen ja he oppisivat kurinalaisuutta, hyviä käytöstapoja, kommunikaatiotaitoja ja kuinka luonnosta pidetään huolta. FC Vito -pelaajat rakastavat toisiaan, joten he oppisivat myös ihmissuhdetaitoja.”

Poika Mtamasta kertoi, että hän oppi Suomessa paljon asioita, esimerkiksi jalkapallotaitoja muilta pelaajilta. Hän oppi ymmärtämään, että ympäristöstä on pidettävä huol-

ta. Hän myös oppi olemaan toiveikkaampi; jos työskentelee kovasti, voi jonain päivänä saavuttaa korkean aseman. Ennen hänestä tuntui, että hän on yksin pimeässä maailmassa, mutta nyt elämässä on valoa.

Pelaajan vanhempi Ruangwasta toteaa, että ohjelma on parantanut tyttären henkistä sekä fyysistä kuntoa ja helpottanut koko perheen taloudellista tilannetta. Ohjelman myötä tytön koulumotivaatio on parantunut. FC Vito - ohjelma on jopa rohkaissut muita tyttöjä, jotka eivät ole osa joukkuetta, käymään koulussa.

”Tyttö ei ole enää mukana huonossa seurassa, mutta aiemmin hän liikkui huonoissa porukoissa. Hänen vanhoista kavereista osa on jo raskaana, ja siksi joutuneet jättämään opinnot kesken. Vanhempana olen todella tyytyväinen kummiohjelmaan ja toivon, että se tavoittaa muutkin saman ikäiset tytöt. Jos tätä ohjelmaa ei olisi, ongelmat teiniraskauksien sekä koulusta putoamisten kanssa jatkuisivat. Tämän ohjelman myötä tytöt ovat saaneet positiivista muutosta: he ymmärtävät liikunnan ja urheilun tärkeyden ja ovat innokkaita urheilemaan.” Erään pelaajan vanhempi Ruangwasta toivoo, että ohjelma jatkuu ja kummivanhemmatkin vierailisivat kummilapsensa luona.

Elämänhallinnan lisäksi vanhemmat painottivat haastatteluissa riskikäyttäytymisen ehkäisyä. Poikien kohdalla riskikäyttäytymiseen liittyivät huumeet, varastelu ja huonossa seurassa liikkuminen. Tyttöjen kohdalla riskikäyttäytymiseen liitettiin huonossa seurassa liikkumisen lisäksi teiniraskaudet ja koulusta putoaminen. Vanhempien mukaan ohjelma on rohkaissut muitakin tyttöjä käymään koulussa ja olisi tärkeää, että positiiviset vaikutukset tavoittaisivat muutkin saman ikäiset tansania-laistytöt. Esimerkki erään tyttöpelaaajan vanhempien haastattelusta Ruangwasta: ”Jumalalle kiitos kummivanhemmista sekä valmentajista, että he ovat auttaneet tyttöjä pääsemään siihen pisteeseen, missä he nyt ovat. Tytöt palasivat Suomesta kasa lahjoja mukanaan ja heillä oli mukana myös hieman rahaa, jotka oli saatu cashew-pähkinöiden myynnistä. Rahat käytettiin tärkeisiin koulutarvikkeisiin lapsen hyväksi.” Viime vuonna tyttö aloitti yläasteen ja hän sai kummivanhemmilta rahaa suorittaakseen yläastekoulutuksen (150 000 TzSh). Jos taloudellista tukea ei olisi, niin vanhemmilla olisi vaikeuksia maksaa opiskelumaksuja. Tytön itsevarmuus on parantunut ohjelman myötä

ja ryhmätehtävät ovat nykyään tytölle helppoja sekä ryhmätyötaidot parantuneet huomattavasti.

6.5 Haastatteluaineiston analyysi

Haastatteluissa kävi ilmi, että FC Vito- joukkueiden pelaajilla ja heidän vanhemmiltaan oli kaikilla positiivinen suhtautuminen koulutukseen. Heidän mielestään lasten jalkapallon pelaaminen on tärkeää ja tytöt sekä pojat saavat liikunnan kautta motivaatiota opiskeluun. Vastauksien perusteella tansaniaalaisten poikien ja tyttöjen ryhmätyötaidot, itseluottamus sekä yleinen käyttäytyminen ovat parantuneet FC Vito -ohjelman aikana. Monet haastateltavista nuorista korostivat myös ympäristöstä huolehtimisen tärkeyttä, sillä he olivat kiinnittäneet Suomessa huomiota ympäristön siisteeseen.

Vanhemmat ja pelaajat toteavat, että yhdessä pelaaminen on parantanut selvästi mielenterveyttä. Avaintekijöitä hyväksi koettuun mielenterveyteen ovat sosiaalinen tuki, hyvä fyysinen terveys, elämänhallintataidot kuten hyvä itsetunto, vuorovaikutustaidot sekä mahdollisuus koulutukseen (Mielenterveysseura 2018). FC Vito -projekti edistää kaikkia edellä mainittuja ja luo näin lapsille hyvän ja turvallisen oppimisympäristön. Kun nuorilla on hyvä perusta kasvulle ja kehitykselle, niin joukkueen yhteisöllisyys vahvistuu. Näin koko kyläyhteisö voi saada voimaa FC Vito -pelaajien kehittyessä.

FC Vito -ohjelma on haastatteluiden perusteella muovannut monen nuoren tansaniaalaisen elämää. Esimerkiksi 15-vuotias poika Ruanwgasta olisi joutunut jättämään opintonsa kesken ilman kummivanhempien tukea. Haastattelujen, sekä omien havaintojeni ja keskusteltuani paikallisten kanssa voin sanoa, että monilla perheillä on suuria taloudellisia vaikeuksia maksaa kaikkien lasten koulumaksut.

Education Through Sports eli Koulutusta Liikunnalla -hanke toteutettiin jo kolmannessa läänissä Tansaniassa LiiKe ry:n ja SDA:n vetämänä. Pilottilääninä toiminut Mtwara on osoittanut, että koululiikunnalla on tärkeä merkitys opiskelumotivaatiossa Tansaniassa. Maanlaajuisissa alakoulujen päättökokeissa Mtwaran lääni nousi viimeiseltä sijalta kolmanneksi kuudessa vuodessa. LiiKe ry:n vetämien projektien myötä oppimistulokset ovat parantuneet kyseisissä lääneissä ja yhä useampi nuori jatkaa opintojaan yläasteelle. (LiiKe 2017.)

Haastateltavat toivat vastauksissaan ilmi FC Vito -projektin positiivisia vaikutuksia, mutta negatiivisista asioista ei ollut puhetta yhdenkään haastattelun yhteydessä. Maija Lanterin (2011, 65) mukaan osa kylien asukkaista olivat kateellisia FC Vito -pelaajille matkasta Suomeen ja osa ei edes uskonut, että pelaajat olivat käyneet niinkin kaukana kotoa kuin Suomessa. Järjestimme Mtaman kylässä syksyllä tilaisuuden, missä näytimme kuvia ja videoita vuoden 2017 FC Vito -joukkueen Suomen matkasta. Paikalle oli kutsuttu pelaajien perheet, mutta todellisuudessa tilaisuuteen saapui arviolta 40 kyläläistä toteamaan, että joukkue oli tosiaan käynyt pitkällä Pohjolassa. Myös joukkueen valmentaja totesi, että osa kylän asukkaista ei ollut uskonut joukkueen vierailleen Suomessa. Oli mielenkiintoista todeta, ettei haastatteluista noussut ilmi kateuteen liittyviä asioita, vaikka havaitsin niitä itsekin. Pelaajat kuitenkin saivat Suomessa täysin uudet pelivarusteet ja -kengät, sekä käyttörahaa vietäväksi takaisin Tansaniaan. Jokainen FC Vito Lindi Rural 2017 -joukkueen pelaaja oli ostanut cashewpähkinöiden myynnistä saaduilla rahoilla polkupyörän, jotta kouluun sekä jalkapalloharjoituksiin on helpompi liikkua.

7 YHTEENVETO JA KEHITYSEHDOTUS

Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaukset vaikuttavat monen kansalaisjärjestön toimintaan. Suomen hallitus teki kehitysyhteistyörahoihin yli 40 prosentin leikkaukset ja tämän vuoksi budjetit on pienentynyt ja projekteja kehitysmaissa on jouduttu pistämään jäihin. Kun järjestöjen julkinen tuki pieneni, järjestöt ovat tulleet entistä riippu-

vaisemmiksi yksittäisten ihmisten, kuten kummien lahjoituksista. (Hedenberg 2017.) Kepan mukaan yli 80% suomalaisista seisoo kehitysyhteistyön takana ja pitää sitä tärkeänä. Monet järjestöt ovat tehneet kehitysyhteistyötä kauan ja torjuneet muun muassa köyhyyttä ja eriarvoisuutta ylläpitäviä maailmanlaajuisia haasteita. (Aronen 2014.) Kepan tekemän arvion mukaan noin 150 000 suomalaista lahjoittaa rahaa säännöllisesti kehitysmaassa elävälle kummilapselle. Kummitoiminnan haasteina määrärahaileikkausten lisäksi on järjestöjen keskinäinen kilpailu sekä sosiaaliseen mediaan liittyvät haasteet. (Rekola 2017.)

Lähes jokainen haastatelluista on ollut tyytyväinen FC Vito -ohjelmaan ja sen pelaajissa aikaansaamiin positiivisiin muutoksiin sekä koulumenestyksessä että opiskelumotivaatiossa. Vaikka suurin osa joukkueeseen kuuluvista nuorista suorittaa peruskoulun hyväksytysti läpi, silti monet tansanialaiset tytöt jättävät opinnot kesken teiniraskauksien takia. Naisten yhteiskunnallinen asema ei valitettavasti vieläkään ole samalla tasolla kuin miesten, eikä tyttöjen kouluttautumista pidetä yhtä tärkeänä kuin poikien. Asenteet ovat kuitenkin muuttumassa ja monen haastateltavan vanhemman mukaan tyttöjen koulutus nähdään todella tärkeänä. Eräs tyttöpelaajan äiti vuoden 2016 Nachingwean joukkueesta kiteyttää: ”Koulutus on tärkeää, se on kuin veri ihmisessä. Ilman verta ihminen ei elä, eli ilman koulutusta elämä ei ole yhtä merkityksellistä.”

Kummivanhemmalta tulevat maksut mahdollistavat yhden tansanialaisnuoren koulunkäynnin sekä jalkapalloharrastuksen. Jokainen FC Vito -pelaaja voi näyttää hyvää esimerkkiä koko koulun nuorille. Koulukaverit kuulevat FC Vito -pelaajien matkasta Suomeen ja ovat tietoisia, ettei joukkueeseen voi kuulua, jos ei ole ahkera koulussa ja yritä parastaan. Lisäksi kummitoiminta voi vaikuttaa tuetun pelaajan sisaruksiin, sillä vanhempien kynnyksellä lähettää nuorempia sisarusia kouluun madaltuu.

Tansaniassa kotiaskareet ovat pääsääntöisesti naisten vastuulla ja tyttöjen kohdalla tämä tarkoittaa sitä, ettei opiskeluun jää aina tarpeeksi aikaa. Ilman koulutusta naisen asema jää usein huonoksi vanhanaikaisen perhemallin takia. Kun nainen koulut-

tautuu kehitysmaassa, niin maailma voi aueta täysin uusin silmin – se ei enää ole pelkkää pyykkäystä, ruoan laittoja tai miehen palvelua.

FC Vito -joukkueiden toiminta on sitä kestävämpää, mitä sitoutuneempi valmentaja joukkueella on. Joukkueen yhteishenki vahvistuu paljon Suomessa vierailun aikana ja hyvä ohjaaja vahvistaa pelaajien välisiä suhteita entisestään. Kun vierailin Tansaniassa 2017 syksyllä, huomasin että saman vuonna Helsinki Cupiin osallistunut joukkue harjoitteli edelleen yhdessä lähes joka iltapäivä koulun jälkeen. Niin harjoitteli myös aikaisemman vuoden tyttöjen joukkue Nachingweasta. Molemmilla joukkueilla on erittäin pätevät valmentajat, joilla on intohimoa sekä jalkapalloa, että myös nuorten opiskelijoiden kehittämistä kohtaan. Mitä pätevämpi valmentaja joukkueilla on, sitä paremmin viesti globaalikasvatuksellista asioista koko FC Vito -projektin aikana menee nuorille perille.

Myös erään haastattelun vanhemman mukaan pelaajille on tärkeää, että heillä on luotettava valmentaja. Valmentaja toimii nuorille roolimallina ja motivoi nuoria jatkamaan opiskelua sekä urheilua myös Suomen vierailun jälkeen. On tärkeää löytää tulevillekin joukkueille hyvät valmentajat, jotka osaavat ohjata nuoria ja näyttää omalla toiminnallaan hyvää esimerkkiä.

LiiKe ry:n pyörittämä FC Vito -projekti vastaa hyvin Tansaniassa asuvien paikallisten ihmisten tarpeisiin. Pelaajat saavat mahdollisuuden kouluttautua ja harrastaa liikuntaa ja näin hankkia itselleen ammatin sekä toimeentulon, jonka kautta perheet ja koko kyläyhteisö pääsevät osaksi kestävästä kehitystä. LiiKe ry ja SDA ovat omalta osaltaan parantaneet valtionkoulujen liikuntamahdollisuuksia, jotta kaikki kylälapset tulisivat kouluun ja oppimistulokset paranisivat. Yksi tärkeimmistä tavoitteista on, että kaikki lapset suorittaisivat peruskoulun viimeisen luokan hyväksytysti läpi ja pystyvät jatkamaan opintojaan vähintään yläkouluun ja mahdollisesti jopa ammatilliseen koulutukseen asti. Pienellä satsauksella on saatu monet lapset ja nuoret innostumaan urheilusta.

Yksi suurimmista FC Vito -projektin haasteista on, kuinka tehdä toiminnasta kestävää ja saada nuoret jatkamaan urheilua sekä opiskelua. Kun matkustin syksyllä 2017 Tansaniaan haastattelemaan pelaajia, niin Mtaman, Nachingwean, Ruangwan, Kilwan sekä Lindi Ruralin FC Vito -joukkueet harjoittelivat vielä kaikki yhdessä. Vanhemmat olivat kiitollisia, kun he tiesivät mitä lapset tekevät ja missä he ovat, kun oli jalkapalloharjoituksia. Vanhempien mukaan lapset ovat turvassa riskikäyttäytymiseltä ja tytöt eivät tule raskaaksi teineinä niin kauan kun he ovat osa joukkuetta. Haastatelluissa kävi ilmi, että vanhemmat todella toivovat ohjelman jatkuvan ja useat vanhemmista ehdottivat, että nuorille olisi hyvä järjestää FC Vito -leirejä, missä he voisivat jakaa hyviä muistoja ja kokemuksia muiden pelaajien välillä.

FC Vito Girls Nachingwea 2016.

Jotta FC Vito -projektin vaikutukset saadaan kestäväksi, on myös paikallisten tansanialaisten koulujen sekä viranomaisten kannettava kortensa kekkoon. Pelaajille voitaisiin järjestää yhteisiä aktiviteetteja, missä eri ikäiset pelaajat voisivat jakaa hyviä muistoja, kannustaa nuorempia pelaajia opiskelemaan ja luonnollisesti viettämään aikaa vanhojen joukkueovereiden kesken.

Kummitoiminnan kehittämisehdotukseni ovat:

- medianäkyvyyden hyödyntäminen kummitoiminnan markkinoinnissa
- paikallisten kummien hankinta SDA:n kautta
- panostaminen valmentajien koulutukseen
- yrityskummin hankinta koko koululle

FC Vito -joukkueet saavat Helsinki Cupien aikana laajaa mediahuomiota. Vuoden 2017 Mtaman joukkue oli hyvin näkyvillä Ilta-Sanomissa, Iltalehdessä ja MTV3:n uutisissa. Näitä tilaisuuksia voisi hyödyntää enemmän ja markkinoida Liike ry:n harjoittamaa kummitoimintaa. Sosiaalinen media on myös helppo tapa tavoittaa potentiaalisia uusia kummeja. Ennen saapumista Suomeen, FC Vito -pelaajista tehdään Liike ry:n Facebook -sivuille esittelyt, jotta pelaajiin voi tutustua, saada tietoa heidän mielenkiinnonkohteista, harrastuksista ja siitä, mitkä ovat pelaajien tulevaisuuden suunnitelmat. Markkinointi sosiaalisessa mediassa on helppo ja halpa tapa tavoittaa uusi potentiaalisia kummeja.

Kummitoimintaa voisi laajentaa myös siten, että SDA:n työntekijät tekisivät esittelyt sosiaaliseen mediaan niistä pelaajista, jotka tarvitsevat eniten taloudellista tukea koulunkäyntiinsä. Joukkueet koostuvat kahdestatoista pelaajasta ja tähän mennessä jokaiselle Suomeen tulleelle FC Vito -pelaajalle on löytynyt kummi. Ne pelaajat, joita ei valittu Suomen matkalle, jäävät muutoin kummitoiminnan ulkopuolelle. Koska SDA on tunnettu Tansaniassa, myös paikallinen keskiluokka voisi kiinnostua oman maansa lasten auttamisesta.

Valmentajien koulutukseen voisi panostaa vielä enemmän. Hyvän ohjaajan vaikutus näkyy joukkueen pelaajien liikunta- ja opiskelumotivaation paranemisena ja tuo jatkuvuutta toimintaan. Hän näyttää hyvää esimerkkiä ja toimii vanhempien apuna nuorten kasvattajana. FC Vito -joukkueiden valmentajat voisivat levittää tietoa paikan päällä laajemminkin, kuin vain FC Vito -pelaajien kautta.

Kummitoimintaa voisi laajentaa yksilökummeista kokonaisten koulujen toiminnan tukemiseen, jolloin tarvitaan mukaan myös yrityskummeja. Näin saataisiin lisää resursseja koulutuksen tason, opettajien ammattitaidon ja kouluympäristön parantamiseen. Järjestöjen oma rooli varainhankinnassa korostuu, kun kehitysyhteistyön määrärahoja on leikattu. Tulevaisuus on epävarmaa ja leikkauksia voi tulla lisää.

Yhteenvedona voin todeta, että tansanialaisilla perheillä on taloudellisia vaikeuksia pitää kaikki lapset koulunpenkillä, joten kummivanhempien antama tuki on mahdollistanut monen tansanialaisnuoren opinnot. Tukea saaneet, kouluttautuneet nuoret toimivat hyvinä roolimalleina omissa kotikylissään ja rohkaisevat muita lapsia sekä nuoria opin tielle ja siten vaikuttamaan omaan tulevaisuuteensa.

Suomessa on varmasti vielä ihmisiä ja yrityksiä, jotka haluavat auttaa kehitysmaiden lapsia. Todellisuus on, että pienellä rahallisella panoksella voi muuttaa tansanialaisen nuoren tulevaisuuden. Kun tansanialainen nuori on koulutettu ja taloudellisesti itsenäinen, hän parantaa näin myös perheen ja luultavasti koko kyläyhteisön elämänlaatua. Autetaan kehitysmaiden kansalaisia auttamaan itse itseään.

Tansanialainen sanoo: ”Jaettu ilo on kaksinkertainen ilo, ja jaettu suru vain puoli surua.” (Tolonen ym. 2017, 13).

LÄHTEET

- Aronen, Jukka 2014. Kysely: Yli 80 % suomalaisista kannattaa yhä kehitysyhteistyötä. <https://www.kepa.fi/uutiset-media/uutiset/kysely-yli-80-prosenttia-suomalaisista-kannattaa-yha-kehitysyhteistyota>
- Bjerregaard, Alisha 2017. Forced out: Mandatory Pregnancy Testing and the Expulsion of Pregnant Students in Tanzanian Schools. The Center for Reproductive Rights. Viitattu 10.9.2017. http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/TZA/INT_CEDAW_NGO_TZA_20781_E.pdf
- Hedenberg, Mimosa 2017. Tarja Halonen kehitysleikkauksista: Hallitus teki saman, mitä Trump tekee nyt. Viitattu 22.2.2018. <https://www.kepa.fi/uutiset-media/uutiset/tarja-halonen-kehitysleikkauksista-hallitus-teki-saman-mita-trump-tekee-nyt>
- Hellsten, Sirkku Kristiina 2004. Demokratiaa, ihmisoikeuksia ja kestäväää kehitystä. Teoksessa Heta Gylling (toim.) Kehityksen etiikka ja filosofia. 1. painos. Helsinki: Gaudeamus, 137–139, 159.
- Isomäki, Risto & Kaartinen, Timo & Malkamäki, Markku & Siltanen, Markku & Voipio, Timo 1984. Kokka kohisten kehitykseen. Keskustelua kehitysyhteistyön tavoitteista. 1. painos. Vaasa: Vaasa Oy.
- Joshi, Arun R. & Gaddis, Isis 2015. Preparing the Next Generation in Tanzania. Challenges and Opportunities in Education. Washington: World Bank Publications. Viitattu 10.9.2017. <http://documents.worldbank.org/curated/en/531071468187781204/pdf/97256-PUB-PUBLIC-Box391441B-9781464805905.pdf>
- Kepa 2015. Kansalaisjärjestöjen rooli ja toimintaedellytykset Suomen kehityspolitiikassa. Viitattu 15.1.2018. <https://www.kepa.fi/tiedostot/jarjestojen-rooli-ja-toimintaedellytykset-2015.pdf>
- Kepa 2016. Kansalaisjärjestöjen kummitoiminnan eettiset periaatteet. Viitattu 28.12.2017. <https://www.kepa.fi/uutiset-media/artikkelit/laatutyon-tueksikummitoiminnan-eettiset-periaatteet>
- Kepa 2017. Kehitysyhteistyötilastot. Viitattu 18.12.2017. <https://www.kepa.fi/vaikuttamistyo/kehityusrahoitus/kehitysyhteistyotilastot>

- Koponen, Juhani & Kontinen, Tiina 2011. Kehitysapukeisarin vaatekaapilla. 1.painos. Helsinki: Like Kustannus.
- Koponen, Juhani & Lanki, Jari & Kervinen, Anna 2007. Kehitysmaatutkimus. Johdatus perusteisiin. 1. painos. Helsinki: Gaudeamus.
- Korhonen, Elina 2017. Afrikka muuttuu – miten se näkyy Tansaniassa? Suomen Dar es Salaamin -suurlähetystön blogi. Viitattu 30.10.2017.
https://blogit.ulkoministerio.fi/muuttuva_afrikka/afrikka-muuttuu-miten-se-nakyy-tansaniassa/
- Laine, Pia & Saares, Pauliina 2005. Kaiken maailman kummit. Tietoa kummijärjestöistä Suomessa. 5. korjattu painos. Helsinki: Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry. Viitattu 28.12.2017. <http://www.kepa.fi/julkaisut/julkaisusarjat/6571>
- Lanteri, Maija 2010. Sports & Development. FC Vito 2000-2010. Helsinki: Sports Development Aid / LiiKe ry. Viitattu 4.9.2017. <https://liike.fi/wp-content/uploads/2015/11/FCVitoEvaluationReport-2011-small.pdf>
- Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe ry 2017. Kumppanuus. Viitattu 20.11.2017.
<https://liike.fi/globalikasvatus/globalikasvatuksen-teemoja/kumppanuus/>
- Latva-Pukkila, Anna 2014. Millaista on hyvä kummitoiminta?. Viitattu 18.12.2017.
<https://www.kepa.fi/uutiset-media/blogi/millaista-hyva-kummitoiminta>
- Malinen, Pekka 1898. Kehitysapu täysremonttiin. 1. painos. Helsinki: SITRA.
- Mielenterveysseura, 2018. Mitä mielenterveys on? Viitattu 7.3.2018.
<https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveysseura/organisaatio-ja-toiminta/strategia/mit%C3%A4-mielenterveys>
- Ministry of education and vocational training 2014. United Republic of Tanzania – Mainland. Education for all 2015 National Review. Viitattu 15.10.2017.
<unesdoc.unesco.org/images/0023/002314/231484e.pdf>
- Ministry of Finance 2016. Basic Demographic and Socio-Economic Profile. Lindi Region. 2012 Population and Housing Census. Dar es Salaam: The United Republic of Tanzania. Viitattu 15.10.2017.
<http://lindi.go.tz/storage/app/uploads/public/58d/618/b80/58d618b80cc67883898328.pdf>

- Mwanja, Ibadi 2017. Pregnancy forces 90 out of school in Lindi. The Citizen 20.3.2017. Viitattu 22.2.2018. <http://www.thecitizen.co.tz/News/Pregnancy-forces-90-out-of-school-in-Lindi/1840340-3856588-format-xhtml-not7ng/index.html>
- Nilsson, Eva 2016. Kitkeekö Tansania köyhyyden vuoteen 2030 mennessä? Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry. Viitattu 31.12.2017. <https://www.kepa.fi/uutiset-media/blogi/kitkeeko-tansania-koyhyiden-vuoteen-2030-menessa>
- Nordenswan, Hanna 2015. Koko peruskoulusta ilmainen Tansaniassa – pinnaajille sakot. Viitattu 16.10.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-8526213>
- Perkiö, Pia 1988. Kehitysyhteistyön monet kasvot. 1. painos. Helsinki: Kristillinen Kulttuuriliitto.
- President's Office-Regional Administration and Local Government 2016. Pre-Primary, Primary and Secondary Education Statistics in Brief. Viitattu 10.9.2017. <http://www.tamisemi.go.tz/noticeboard/tangazo-1062-20170113-BEST-Regional-and-Pocket-Data-2016/BEST-2016-Pocket-Size-Final.pdf>
- Pyhtilä, Mikko 2007. Reilusti tasan. 1. painos. Helsinki: Suomen Lähetysseura.
- Ratcliffe, Rebecca 30.6.2017. "After getting pregnant, you are done": No more school for Tanzania's mums-to-be. Viitattu 22.2.2018. <https://www.theguardian.com/global-development/2017/jun/30/tanzania-president-ban-pregnant-girls-from-school-john-magufuli>
- Rekola, Sanna 2017. Laatutyön tueksi: Kummitoiminnan eettiset periaatteet. Viitattu 22.2.2018. <https://www.kepa.fi/uutiset-media/artikkelit/laatutyon-tueksi-kummitoiminnan-eettiset-periaatteet>
- Ristinen, Tiinu 2013. Kummitoiminta Keniassa lastensuojelun näkökulmasta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 28.12.2017. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/61368/RistinenTiinu.pdf;jsessionid=633DBF874751EDCAEF44AB2151C7A901?sequence=1>
- Saarni, Ville 2015. Tavoitetaanko kummitoiminnan uusi sukupolvi? 18-30-vuotiaiden suomalaisten mielipiteitä kansainvälisestä kummitoiminnasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 4.9.2017. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/100630/Saarni_Ville.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Siitonen, Lauri & Sitari, Taimi 1990. Kehitysyhteistyön perusteet ja toteutus. 1. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Starck, Auli 2016. Vähemmällä vähemmän- Miten kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaukset ovat vaikuttaneet kansalaisjärjestöjen työhön?. Viitattu 18.12.2017.
<http://www.kepa.fi/uutiset-media/julkaisut/vahemmalla-vahemman>

Taksvärkki ry 2005a. Tansanialaiset koulut ja koulutus. Viitattu 4.9.2017.
<http://www.taksvarkki.fi/tansania/koulut/>

Taksvärkki ry 2005b. Tansanialaisten lasten ja nuorten asema ja oikeudet. Viitattu 4.9.2017. <http://www.taksvarkki.fi/tansania/asema-oikeudet/>

The United Republic of Tanzania. Basic Demographic and Socio-Economic Profile. Lindi Region. 2012 Population and Housing Census. Dar es Salaam: The United Republic of Tanzania. Viitattu 15.10.2017.
<http://lindi.go.tz/storage/app/uploads/public/58d/618/b80/58d618b80cc67883898328.pdf>

Tiitola-Salmimies, Riikka & Tupiini, Katri 2017. Tansaniassa tehdään työtä suurella sydämellä. Viitattu 31.12.2017. <https://www.sos-lapsikylya.fi/ajankohtaista/blogi/news/pikku-kalastaja/>

Toivonen, Janne 2016. Afrikkaan syttyi uusi tähti – ”Puskutraktori” Magufulin korrup-tiotaistelu villitsee Tansaniassa / A-studio. Viitattu 16.10.2017.
<https://yle.fi/uutiset/3-8795907>

Tolonen, Anja & Piironen, Liisa & Rohkimainen, Päivi 2017. Yhteisen auringon alla. Tansanialais-suomalaista yhteistyötä 30 vuotta. 1. painos. Vantaa: Martsarin kummikouluyhdistys ry.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Jouni Tuomi & Anneli Sarajärvi, Tammi 2013

Ulkoministeriö 2013. Käyvätkö kaikki maailman lapset koulua? Osaavatko kaikki maailman aikuiset kirjoittaa ja lukea? Viitattu 28.11.2017.
<http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=164058>

Ulkoministeriö 2017. Kehitysyhteistyön määrärahat. Viitattu 2.2.2018.
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=49314>

UNFPA. 2017. Adolescent Pregnancy. Accessed 10 September 2017.
<http://www.unfpa.org/adolescent-pregnancy#>

UNICEF 2011a. Adolescents in Tanzania. Dar es Salaam: UNICEF. Viitattu 10.9.2017. https://www.UNICEF.org/tanzania/TANZANIA_ADOLESCENT_REPORT_Final.pdf

UNICEF 2011b. BEST 2011 / Education Sector Performance Report 2010–2011. Education in Tanzania. Viitattu 31.12.2017.
https://www.unicef.org/tanzania/6911_10874.html

Virtanen, Rauli 2013. Kaivoja köyhille? Suomalaisen kehitysyhteistyön vuosikymmenet. 1. painos. Helsinki: WSOY.

YK-Liitto 2017. Kansainvälisen urheilun, kehityksen ja rauhan päivä. Viitattu 15.10.2017. <http://www.ykliitto.fi/tapahtumat/kansainvalinen-urheilun-ja-kehityksen-paiva>

LIITTEET

Liite 1. YK:n lapsen oikeuksien sopimus lyhennettynä

1. Jokainen alle 18-vuotias on lapsi.
2. Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle. Lasta ei saa syrjiä hänen tai hänen vanhempiensa ulkonäön, alkuperän, mielipiteiden tai muiden ominaisuuksien vuoksi.
3. Lasta koskevia päätöksiä tehtäessä on aina ensimmäiseksi otettava huomioon lapsen etu.
4. Valtion on toteutettava Lapsen oikeuksien sopimuksen määräämät oikeudet.
5. Valtion on kunnioitettava vanhempien tai muiden lapsen huoltajien vastuuta, oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen kasvatuksessa.
6. Jokaisella lapsella on oikeus elämään. Valtion on taattava mahdollisimman hyvät edellytykset lapsen henkiinjäämiselle ja kehitykselle.
7. Jokainen lapsi on rekisteröitävä heti syntymän jälkeen. Syntyneellä lapsella on oikeus nimeen ja kansalaisuuteen sekä, mikäli mahdollista, oikeus tuntea vanhempansa ja olla heidän hoidettavanaan.
8. Lapsella on oikeus säilyttää henkilöllisyytensä, kansalaisuutensa, nimensä ja sukulaissuhteensa.
9. Lapsella on lähtökohtaisesti oikeus elää vanhempiensa kanssa, jos hänellä on hyvä ja turvallista olla heidän kanssaan. Vanhemmistaan erossa asuvalla lapsella on oikeus tavata ja pitää säännöllisesti yhteyttä kumpaankin vanhempaansa. Tapaaminen voidaan estää, jos se on lapsen edun vastaista.
10. Jos lapsi ja hänen vanhempansa joutuvat eri valtioihin, on valtion velvollisuus käsitellä hakemus perheen jälleenyhdistämiseksi myönteisesti ja viivyttelemättä.
11. Valtioiden on estettävä lasten laittomat kuljetukset maasta.
12. Lapsella on oikeus ilmaista omat mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa ja ne on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.
13. Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä, kunhan ne eivät loukkaa muiden oikeuksia. Lapsella on oikeus saada tietoa.
14. Lapsella on oikeus ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen. Valtion tulee kunnioittaa vanhempien lapselle antamaa ohjausta tämän oikeuden käyttämisessä.
15. Lapsilla on oikeus järjestäytyä ja toimia yhdistyksissä. 60
16. Lapsella on oikeus yksityisyyteen, kotirauhaan ja kirjesalaisuuteen. Hänen kunniaansa tai mainettaan ei saa halventaa.
17. Lapsella on oikeus saada tietoa esim. television, radion ja lehtien välityksellä. Valtiolla on velvollisuus rohkaista tiedotusvälineitä tuottamaan lapsen hyvinvointia ja kehitystä tukevaa aineistoa. Lasta tulee suojella hänen hyvinvointinsa kannalta vahingolliselta aineistolta.

18. Vanhemmillä on ensisijainen ja yhteinen vastuu lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä lapsen edun mukaisesti. Valtion on tuettava vanhempia lasten kasvatuksessa.
19. Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä.
20. Lapsella, joka ei voi elää perheensä kanssa, on oikeus saada valtiolta erityistä suojelua ja tukea. Tällöin on kiinnitettävä huomiota lapsen kasvatuksen jatkuvuuteen sekä lapsen etniseen, uskonnolliseen ja kielelliseen taustaan.
21. Lapsi voidaan adoptoida, jos se on lapsen kannalta paras vaihtoehto.
22. Valtion tulee suojella pakolaislapsia ja huolehtia heidän tässä sopimuksesakin lueteltujen oikeuksiensa toteutumisesta.
23. Vammaisen lapsen erityistarpeet tulee huomioida ja hänen tulee saada nauttia täysipainoisesta ja hyvästä elämästä.
24. Lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä ja saada tarvittaessa hoitoa.
25. Kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen hoito ja sijoituksen perusteet tulee tarkistaa ajoittain.
26. Lapsella on oikeus sosiaaliturvaan.
27. Lapsella on oikeus hänen ruumiillisen, henkisen, hengellisen, moraalisen ja sosiaalisen kehityksensä kannalta riittävään elintasoon.
28. Lapsella on oikeus käydä ilmaiseksi peruskoulua. Valtion on edistettävä toisen asteen koulutusta ja opinto-ohjausta sekä ehkäistävä koulunkäynnin keskeyttämistä.
29. Koulutuksen tulee kehittää lapsen kykyjä, ihmisoikeuksien, lapsen vanhempien sekä oman ja muiden kulttuurien kunnioittamista sekä suvaitsevaisuutta.
30. Vähemmistöryhmään tai alkuperäiskansaansa kuuluvalla lapsella on oikeus ryhmänsä kulttuuriin, uskontoon ja kieleen.
31. Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään.
32. Lapsella ei saa teettää työtä, joka haittaa hänen opintojaan tai vahingoittaa hänen terveyttään tai kehitystään.
33. Lasta on suojeltava huumeidenkäytöltä.
34. Lasta on suojeltava kaikenlaiselta seksuaaliselta hyväksikäytöltä.
35. Valtioiden on estettävä lapsikauppa.
36. Lasta on suojeltava kaikelta hyväksikäytöltä.
37. Lasta ei saa kiduttaa. Lasta ei saa rankaista julmalla tai halventavalla tavalla. Lapsen vangitsemista on käytettävä vasta viimeisenä keinona ja tällöin lasta on kohdeltava inhimillisesti ja hänen ikänsä huomioiden.
38. Alle 18-vuotiasta ei saa värvätä armeijaan eikä hän saa osallistua sodankäyntiin. Aseellisissa selkkauksissa on suojeltava lapsia. (Ikäraja nostettu lisäpöytäkirjassa viidestätoista kahdeksantoista vuoteen.)
39. Väärinkäytösten uhriksi joutunutta lasta on autettava toipumaan ja hänen sopeutumistaan yhteiskuntaan on edistettävä.

40. Lakia rikkonutta tai siitä epäiltyä lasta on kohdeltava hänen ihmisarvoaan kunnioittaen ja hänen ikänsä huomioon ottaen.
41. Jos valtion kansallinen lainsäädäntö turvaa lapselle paremmat oikeudet kuin tämä sopimus, sitä on noudatettava.
42. Valtion tulee huolehtia, että kaikki kansalaiset tuntevat lapsen oikeudet.
43. Tämän sopimuksen noudattamista valvoo YK:n lapsen oikeuksien komitea.
44. Valtioilla on velvollisuus raportoida säännöllisesti lapsen oikeuksien toteutumisesta.
45. Erityisjärjestöillä, UNICEF:illa ja muilla YK:n elimillä on oikeus ja velvollisuus arvioida ja edistää sopimuksen täytäntöönpanoa.
46. – 54. Nämä artiklat koskevat sopimukseen liittymistä, sen voimaantuloa ja muutoksia.

Löydettävissä Unicefin internet -sivuilta: http://www.unicef.fi/LOS_lyhyt

Liite 2. Suomalaisten kummilapsijärjestöjen yhteinen eettinen ohjeisto

Tarkoitus

Seuraavien eettisten ohjeiden tarkoituksena on luoda suomalaisille kummijärjestöille yhteiset toimintaperiaatteet, jotka edistävät lasten perusoikeuksia sekä painottavat lasten henkisen ja fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista kummilapsitoiminnassa. Allekirjoittaneet suomalaiset kummilapsijärjestöt haluavat tällä ohjeistolla edesauttaa lasta kunnioittavan yhteyden muodostumista kummin ja lapsen välille. Nämä ohjeet koskevat suomalaisten järjestöjen työntekijöitä, kummeja, vapaaehtoisia sekä muita työmme kautta lapsiin yhteydessä olevia ihmisiä.

Kummitoiminnan perusta

Kaiken kummitoiminnan pohjana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, johon kummijärjestöt ovat sitoutuneet. Sopimuksen artiklassa 3 todetaan: ”Kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu (Best Interest of a Child).”

Lähes kaikki maailman valtiot ovat allekirjoittaneet sopimuksen, mutta silti lasten oikeuksia rikotaan jatkuvasti. Muun muassa lasten käyttäminen sotilaina, lapsiprostituutio tai lapsityövoiman käyttö esimerkiksi huumerikollisuudessa turmelevat lapsen fyysistä ja henkistä kehitystä. Kummilapsityö on yksi tapa tehdä kehitysyhteistyötä. Työn keskeinen ajatus on konkreettisella tavalla huomioida erityisesti lasten asemaa ja oikeuksia niin Suomessa kuin yhteistyökumppanien maissa.

Menettelytapaohjeet

Allekirjoittaneet järjestöt ovat sitoutuneet noudattamaan omassa työssään seuraavia periaatteita:

1. Kummilapsityön tavoitteena on parantaa lapsen koko elinympäristöä. Näin voidaan auttaa parhaiten myös yksittäistä lasta.

2. Kummitoimintaan kuuluu olennaisena osana kummin mahdollisuus yhteydenpitoon lapsen tai kummikohteen kanssa. Kummisuhteessa on kuitenkin tärkeää muistaa, että lapset ovat ensisijaisesti yhteisöjensä ja perheidensä jäseniä. Lapset asuvat köyhissä oloissa, joten on tärkeää, että yksi lapsi ei joudu erityisasemaan saamiensa kummilahjojen takia. 63 Tämä aiheuttaa helposti kateutta muissa lapsissa ja kummilapsi sekä pahimmassa tapauksessa koko perhe voi joutua sosiaalisesti eristykseen. Tämän seikan takia kummilapsijärjestöillä on tietyt perusohjeet ja suositukset kummien kirjeenvaihdosta ja lahjojen lähettämistä. Näiden ohjeiden toteutumista kummijärjestöillä on myös velvollisuus valvoa.

3. Samoin asetetaan sääntöjä myös taloudelliselle avulle, jota annetaan yhdelle lapselle, varsinkin silloin, kun on kysymys rahallisesta avusta.

4. Kummien ja lasten välinen kirjeenvaihto kulkee järjestön tai paikallisten yhteistyö- kumppanien kautta, koska kummijärjestöillä on vastuu yhteydenpidosta. Turvataksemme projektimme lasten koskemattomuuden ja edun emme luovuta lasten osoitetietoja kummeille emmekä kummien osoitetietoja lapsille tai heidän perheilleen ilman asianosaisten suostumusta.

5. Lapsen fyysisen koskemattomuuden rikkominen on pahin lapsen etua vahingoittava asia (Lasten oikeuksien sopimus, artikla 19). Erityistä huolellisuutta noudatetaan kummitoiminnassa mukana olevien työntekijöiden, harjoittelijoiden, vapaaehtoisten ja hallinnon edustajien valinnassa, jotta mahdolliselta lasten hyväksikäytöltä kaikissa tapauksissa vältyttäisiin.

Nämä eettiset ohjeet koskevat myös mahdollisia kummivierailuja kohdemaihin seuraavalla tavalla:

1. Kummimatkasta on aina hyvissä ajoin ennen matkaa ilmoitettava Suomessa toimivalle järjestölle.
2. Kummin ja kummilapsen turvallisuuden takaamiseksi kummilla ei ole oikeutta omatoimisesti hoitaa vierailua. Lapsen tapaamisesta on aina sovittava paikallisen järjestön kanssa. Näillä toimenpiteillä järjestöt pyrkivät suojaamaan projektien piiriin kuuluvien lasten fyysistä ja henkistä tasapainoa ja turvaamaan heidän yhteisöjensä sosiaalisia rakenteita. Kummisuhteessa on tärkeää muistaa kulttuurierot ja erilaiset maailmankuvat. Järjestöt tekevät yhteistyötä ja seuraavat näiden periaatteiden toteutumista.

Löydettävissä: Kummiopas 2005. Sivut 6–7. Kepan internet -sivuilta <http://www.kepa.fi/tiedostot/julkaisut/kummiopas-2005.pdf>

LIITE 3. Haastattelurunko

Questions:

Has your life changed since you started playing with FC Vito and especially after you have got a foster parent?

If your life has changed, explain in your own words how you experience the change.

What kind of changes has there been in academical success after getting the financial support for your education? In which way has your attitude towards education and going to school changed? (Doing your homework automatically, going to school happy in the morning)

How has foster parent program impacted on everyday life of your family?

What else do you expect from foster parent program except fees, books, uniform and what?

How important do you see education? How about your parents, how do they feel about importance of attending school?

Have your plans for the future changed after getting financial support for going to school? If yes, in which way? (education / work)

Does belonging to FC Vito bring some extra enthusiasm of education? If yes, please describe what could it be.

For parents:

Have you as a parent changed your plans for your son's / daughter's future after getting financial support for education?

How has this program impacted on everyday life of your family?

For teacher:

After joining FC Vito programme/team, has the attitude of the student towards education and academic performance changed? If yes, please describe in which way.